

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Knafljeva ulica 5/II., telefon 72

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 7-50 Din, polletno 15 Din, letočno 30 Din; za inozemstvo: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, letočno 48 Din. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Klerikalci nesmrtno osramočeni

Glasovali so proti izenačenju prečanskih invalidov s srbijanskimi, potem pa so jih njihovi zavezniki radikali pustili na cedilu

Na sobotni skupščinski seji so klerikalci doživeli strahovit moralen poraz. Na dnevnem redu se je bilo tolmačenje člena 108. invalidskega zakona, ki naj bi se v smislu vladnega predloga tolmačil tako, da bi dajal prednost oficirjem in invalidom bivše srbske in črnogorske vojske. Vladna večina v odboru ni uvaževala ugovorov opozicije ter je sprejela predlog vlade, ki sta ga podpirala tudi klerikalna poslanca Kremžar in dr. Gosar. V soboto je bil predlog pred Narodno skupščino in je v imenu KDK poslanec Vilder najostreje nastopil proti tej krivici.

Ko je poslanec Vilder predlagal, naj se predlog vrne odboru, ki naj ga popravi v smislu enakopravnosti vseh invalidov in njihovih rodbin, je vlada zavohala, da lahko ostane pri glasovanju v manjšini. Hitro se je začela mobilizacija radikalov in njihovih zaveznikov. Vrniti so se morali na glasovanje v dvorano tudi klerikalci, ki so zaradi ostrih Vilderjevih napadov pobegnili s seje.

Med prvimi je bil pozvan na glasovanje poslanec dr. Gosar, ki je vprašanje, ali gla-

suje za predlog ali proti njemu, odgovoril: «Za predlog».

Enako so glasovali za predlog še klerikalni poslanci Pušenjak, Serbec, Vesenjaj, Jerič, Hodžar, Brodar, Strcin, Kulovec in Smodej.

Med glasovanjem je prišlo do stikov poslancev KDK s treznejšimi radikali in demokrati ter se je minister za socialno politiko odločil, da vendarle sprejme predlog poslanca Vilderja, in je pristal na to, da se zadeva vrne odboru.

Tako so se klerikalci zopet enkrat nesmrtno osramotili. Glasovali so za nekaj tako krivičnega, da so končno celo radikali izprevideli, da ne gre v toliki meri zapostavljati prečanstva. Prečane klerikalce ni nič bolelo, da so oddali glasove proti prečanski zadevi. Lepa stranka je to, ki slepo plava za svojimi zavezniki in dela vedno tako, da čim najbolj skuša ustreči radikalom. Takih slavnatih mož ne potrebuje Slovenija v skupščini.

Vemo, da ste bili iznenadeni, ko je postal šef katoliške stranke minister policije. Današnjim srbijanskim strankam, ki ne predstavljajo nikogar, je bil dr. Korošec potreben kot Slovenec in katolik, da potrdi, kak raj vlada v Južni Srbiji, zaradi česar so ga tudi poslali tja. Ta gospod je v razgovoru z novinarji izjavil nekega dne, kako se v Južni Srbiji cedita med in mleko, da so tam parki, cvetje. Ako pa včasih tam bombe pokajo, ni to nič hudega, ker se godi v njegovi odsotnosti. Tedaj smo videli, kakšno nevarnost predstavlja za našo državo sedanja vlada.

Pribečević je v svojem govoru naglašal, da srbijanskim strankam niti na misel ne pride, da bi koga iz prečanskih krajev kandidirale v Srbiji, čeprav jim vsiljujejo svoje ljudi za zastopnike. Treba je, da se tudi Vojvodina, Slovenija in Bosna organizirajo v pokretu KDK, ki more edino zboljšati obupne razmere v državi. Tudi v Srbiji čakajo, da se ta pokret razširi. V Srbiji se prirejajo izvenstrankarski shodi, na katerih govorniki rohne proti gospodarskemu položaju v državi. Prišli so tudi že v tem zmislu v Narodni skupščini podajati predloge. Treba je vedeti, da bide dvanajsta ura. Ne verujte nikomur, da delamo samo na to, da bi prišli v vlado. Ne bomo stopili v vlado, dokler ne dobimo zagotovila, da se bodo obupne razmere v državi zboljšale.

Živahno pozdravljen je govoril tudi Stepan Radić, ki je med drugim kot vzrok, da je zahtevala KDK zase finančno ministrstvo, navajal novi davčni zakon, ki je tak, da bodo kmetje morali prodajati zemljo, ako bodo hoteli plačevati davke. V nadaljnjih izvajanjih je napovedal za jesen nove volitve, pri katerih se bo KDK gotovo izredno okrepila. V Vojvodini bi KDK dobila pri zadnjih volitvah 9 mandatov od 34, ako bi enotno nastopala; tako je pa dobila samo tri. Pri prihodnjih volitvah bo dobila 20 mandatov. Od 199 prečanskih mandatov bo dobila 150. Svoj govor je zaključil s izjavo: Misel, ki sva jo s Pribečevićem gojila v mladosti, misel velike Jugoslavije, razvijamo sedaj dalje. Zato vzklikamo: Živel kmetški narod! Živela nerazdeljiva in nepremagljiva Jugoslavija!

Velik shod KDK v Subotici

KDK gre le v tako vlado, ki bi odobrila njene zahteve — Zase zahteva KDK finančno ministrstvo zaradi tega, ker je novi davčni zakon tak, da bodo morali kmetje prodajati zemljo, če bodo hoteli plačevati davke

V nedeljo se je vršil v Subotici velik shod Kmetško-demokratske koalicije, ki se ga je udeležilo nad 8000 ljudi. Na tem shodu so prvič po prevratu vojvodinski Srbi in Hrvati manifestirali za svoje pravice.

Na shodu je prvi govoril poslanec Pucelj, ki je sporočil pozdrave Slovenije. Primerjal je razmere v Vojvodini z razmerami v Sloveniji in naglašal davčno preobremenjenost v obeh pokrajinah, kar je žal posledica dr. Koroščeve klerikalne politike.

Burno pozdravljen je Svetozar Pribečević podarjal v svojem govoru najprej nerazdružljivost KDK, govoril nato o inozemskem posojilu in dejal o eventualnem vstopu KDK v vlado med drugim:

V listih se neprestano piše, da se dela za koncentracijo in da se hoče razširiti sedanja vlada. Rečem, da so to izmišljotine. Mi bi nikdar ne stopili v vlado, ki jo je treba razširiti, ker hočemo biti jedro vlade, ne pa krpa srbijanskih strank, ki nas hočejo vpreči v nekaj, česar mi nečemo. Ne morejo nas do tega pripraviti, ker vemo, da si moremo samo z bojem priboriti pravice. Ko so bila zadnjič pogajanja za vstop v vlado, sva jaz in Stepan Radić predlagala vlado koncentracije, da bi se rešila država. Zahtevali smo finančno ministrstvo in vsa druga gospodarska ministrstva. Tedaj so zavpili radikali in zlasti Davidovičevi demokrati, da s svojimi pretiranimi zahtevami razbijamo koncentracijo. Sam g. Grol je dejal na-

šim poslancem: «Zakaj to zahtevate? Kako morete zahtevati finančno ministrstvo, ko vodi sedanji minister pogajanja za posojilo?» Odgovoril sem: «Ako se daje posojilo, se bo dalo Jugoslaviji in ne finančnemu ministru!»

Po stari klerikalni poti brezobzirne pristranosti

Klerikalcem je krščanska pravičnost deveta briga

Naši klerikalci, kadar dobe v svoje roke moč, hodijo po stari klerikalni poti brezobzirne pristranosti. Prav nič jih pri tem ne ovira tolikokrat poudarjana krščanska pravičnost, ki jo imajo le na jeziku. Dogaja se isto kakor pred vojno, ko so spravljali v javne službe le odločne klerikalce, ne glede na to, ali so bili sposobni za dotično mesto ali ne. Zadostovalo jim je, da je bil učitelj na primer član Sokola, pa že ni dobil zaprošenega mesta, četudi se sicer ni udeleževal politično. Prav tako je bilo s podporami in razdeljevanjem podpor za hleve, živinorejo in pri premiranju živine.

Sedaj so se spravili zlasti na uboge cestarje, katerih dohodki v primeri z njihovim delom že itak niso zavidanja vredni. Te siromake so začeli zamenjavati s svojimi pristaši. Če cestar kljub nizki plači še tako vestno vrši svojo službo, ga

zadene klerikalna pest, ako ne tuli slepo v klerikalni rog. Na njihova mesta nastavljajo najvnetejše klerikalne pristaše, četudi morda niso prav nič sposobni za to mesto.

Če bodo dobili klerikalci enkrat popolno oblast nad učiteljstvom, se bo temu enako godilo. Starejšemu učiteljstvu je ta stara klerikalna praksa že znana. Nič drugače ne bo z drugimi stanovi.

Kakor pri osebju, tako bo tudi v stvarnih in uradnih zadevah. Podpor in raznih ugodnosti bodo deležni v prvi vrsti njihovi pristaši in le drobtinice bodo morda padale na druge.

Vemo le eno, da se klerikalna slava in moč bližata svojemu zasluženemu koncu. Ta konec ne bo zaslužen samo zaradi njihove krivične pristranosti, nego tudi zaradi njihove popolne nesposobnosti, ki jo pokazujejo v Narodni skupščini, kjer

naravnost delujejo proti koristim Slovenije, po njihovi nemali krivdi preobremenjene z najrazno-

vrstnejšimi davščinami. Slovenija bo globoko zadihala, kadar bodo spregledali tudi politični slepci

Politični pregled

Klerikalni blagoslov v brežiškem okraju V začetku maja se bodo vršile v brežiškem okraju občinske volitve in klerikalci so vpregli v volilno agitacijo ves oblastni odbor

Brežice, 27. aprila.

Skoro v vseh občinah brežiškega okraja se bodo vršile 6. in 13. maja občinske volitve. Naha-jamo se torej sredi živahne volilne kampanje.

Brežiško napredno Posavje je našim klerikal-cem posebno hud trn v peti. Sklenili so, da ga zlepa ali zgrda «preštrihajo», kakor se je g. profesor Jarc izrazil v Kapelah.

Zato je bilo treba mobilizirati ljubljanski ob-lastni odbor, ki je v nedeljo 22. t. m. pod ko-mando g. Jarca na enem ter 22. in 23. t. m. pod vodstvom g. dr. Natlačen na dveh avtomobilih prebrenčal ves okraj od občine do občine ter od enega do drugega župnišča. Iz vseh koncev avto-mobilov in iz vseh žepov gg. Jarca in dr. Natla-čena so na vse strani letele gnojne jame, nove žeste, mostovi, turščica, galica, denar in vse-mogoče dobrote.

Zares presrečni smo Posavčani v tej volilni dobi!

Sam Bog pa zna, za čigav denar brenči ta go-spoda po Posavju. Za svoj lasten denar? To pa že ne! Kaj ni to morda denar iz raztrganih žepov naših v največji bedi živečih davkoplačevalcev?

Kaj ni ta zapravljen denar izžet iz krvavih žuljev onega našega bednika, katerega hočejo se-daj v plačilo še prevarati za volilno kroglico?

Na žalost je tako! Nobena tajnost ni več, da je naš brežiški okraj med najbolj obubožanimi v Sloveniji. Zaradi skrajno slabih zadnjih let in nesrečne državne uprave je naše ljudstvo prišlo na rob gospodarskega propada. Ogromna večina prebivalstva v teh krajih živi v bedi, ki je ni prej nikdar poznalo. Nima sredstev za kruh, obleko, niti za žlico soli, pač pa ima kakor v zasmeh polno klerikalnih obljub.

Vrh tega je še g. Natlačen sklical za 22. t. m. v Brežice «uradni» sestanek županov in odbor-nikov, seveda skrbno izbranih, neljubim pa je

poslal vabila tako pozno, da niso prispela pravo-časno. Tam je razlagal, kakšne nebeške «dobrote» deli in bo delil oblastni odbor. Povedal pa ni, s čigavim denarjem se bo to zgodilo. Povedal ni, da mora za gnojne jame in druge dobrote, katere bodo zidali klerikalnim veljakom in bogatinom, vsak najubožnejši davkoplačevalec prispevati v oblastnih dajatvah, katere si mora dostikrat pri-trgati od svojih ust in ust gladne dece.

Niž lažjega kakor komu odrezati žep, polovico vsebine uporabiti za posebne namene, tudi za morebitne vožnje, za lastne lepe plače itd., drugo polovico pa vrniti kot velikodušno nebeško do-brote v obliki gnojnih jam, galice in podobnega.

Skrajno predrzno je, če potem od onega, ka-teremu so z njegovim lastnim denarjem delili take dobrote, zahtevajo še hvaležnost, zahvalo in celo volilne kroglice! Za hudo bedaste nas imajo ti-le klerikalni evangelisti.

Oblastni odbor je že 19. t. m. sklenil, da raz-deli podporo za galico tako, da dobi posameznik po znižani ceni največ 50 kg galice. To je bilo že javno publicirano. Kljub temu pa si upa g. dr. Nat-lačen na uradnem sestanku v Brežicah tri dni po tem dejanju napram županom zmotiti se, da bo dobil vsak do 100 kg po znižani ceni! Po volitvah bo ta «pomota» seveda popraviljena!

Mi, ki smo pri stvari interesirani, bi želeli, da bi nam g. dr. Natlačen že sedaj pred volitvami povedal, ali se je «zmotil» on, ali se je «zmotil» oblastni odbor. Morda vendar ne velja mera 50 kg samo za nas uboge, grešne neklerikalce, onih 100 kg pa samo za pravoverne klerikalne boga-tine?

—e—

Po vsej Sloveniji gre glas: Le „Domovina“ je za nas!

Naša vlada doživlja same neprijetnosti. Naveličali so se prečani neenakosti in krivic, ki so jih deležni pod režimom nadvladja, ter vsepovsod odločno napadajo vlado na svojih shodih.

Nedeljski shod KDK v Subotici

je bil izredno živahen. Okrog 8000 zboroval-cev je soglašalo v tem, da je ta vlada, ki jo imamo sedaj, najbolj nazadnjaška, kar smo imeli vlad. Zanimiv je ta shod tudi zaradi tega, ker so na njem

v soglasju nastopali vojvodinski Srbi in Hrvati.

Vse enako tišči naša vlada, ki vidi le Srbijo, prečanske kraje pa zapostavlja. Toda niso s to vlado zadovoljni niti srbijanski kraji. V nedeljo se je vršil

v Lazarevcu velik protivladni shod.

katerega se je kljub grožnjam s strani obla-ster udeležilo nad 3000 ljudi. Govorniki na tem shodu so ostro napadali vlado in zbor je sprejel resolucijo, ki obsoja delovanje vlade in malomarnost Narodne skupščine za koristi kmetijskega ljudstva. Zlasti pa

protestira proti preveliki obremenitvi po novem davčnem zakonu

in zahteva povečanje proračunskih postavk za pospeševanje kmetijstva.

Od inozemskih dogodkov je beležiti volitve v francoski parlament, ki so pokazale napredek desničarjev.

Zlasti mnogo poslancev so izgubili komunisti, ki so tako poraženi, da še komaj morejo go-voriti o svojem obstoju v Franciji.

Zadnje dni je zopet začela naraščati napetost med Anglijo in Egiptom.

Anglija, ki je prava gospodarica Egipta, ni zadovoljna z novim zborovalnim zakonom, ki ga hoče uveljaviti egiptska vlada. Anglija hoče z grožnjami prisiliti egiptsko vlado, da bi ta umaknila ta zakon, ki ograža v Egiptu živeče tujce.

Soteščan:

V vrtincih usode

(Povest nesrečne žene.)

(Dalje.)

«Smili se mi, sirota!»

«Kaj pa samokres in krogla, ki jo je iz-strelila? S takim cvetjem naj se ne olepšuje!»

«V obupu se je izpozabila...»

«Črne preteklosti...» je poudaril.

«Kakor je graščakova... On je vrelc njenega gorja, vso njeno nesrečo ima na vesti.»

«Stric je gotovo premislil, komu je zapustil premoženje...»

«Nenadoma je umrl. Sodišče je iskalo čē-diče in Lambert se je oglasil. Povznel se je iz nižine na višek, prej pa se je otresel prahu, kakor očistimo čevlje pred vstopom v boljšo hišo.»

«To pa ni bilo plemenito, Karel!»

«Ako se ji je zgodila krivica, zakaj se ne zateče k sodišču? Samokres dokazuje, da ima druge opore.»

«Kaj pa Emil in Narcisa?»

«Emil se pokori za svoje grehe, Narcisa pa tava po svetu kot izgubljenka...»

«Karel, nikar me ne spominjaj. Srce mi poka, a ji ne morem pomagati. Tudi oče je ves obupan zavoljo nje in zaradi zavoženega gospodarstva.»

«Zato ti svetujem, da se ne prenagliš. Naše blagostanje sloni na graščakovi dobroti.»

«Kaj hoče biti prost, naj se otrese su-žnosti. Narcisa nam je pokazala pot, po-

skusimo, kako bomo shajali brez graščakove podpore.»

«Evgen, premagaj svojo trmo!»

«Iz ljubezni do očeta ne bom še zdaj ni-česar ukrenil, skrivaj pa bom poiskal sestro ter ji ponudil svoje varstvo. Graščaku ni treba vedeti, kam sem se odpravil.»

«Vrzi se v prepad, samo mene ne vpletaj v svojo pogubo. Ločiva se za dolgo časa, morda za vedno.»

Brata sta se razšla v nejevolji brez upanja na ponovno zблиžanje. Tik pred razstankom se je odplazil izpred vrat graščak Lambert, ki je poslušal njun pogovor. Brezslušno je lezel po mehkih preprogah, v prsni mu je vrelo in zobje so mu šklepetali od gneva. Izginil je v mračnem hodniku proti grajskemu stolpu. Votlo je zahreščal ključ v železnih vratih, katera je za sabo skrbno zaklenil. Vstopil je v celico stolpove ječe, kjer je vzdihovala Leonora, nedolžna jetnica.

«Prišel je po dušo...» je trepetala na trdi klopi. «Pripravljena sem. Čašo trpljenja sem izpila do zadnje kaplje...»

Obrnila se je z obrazom v linico, skozi katero je v tankem svitu sijala jutranja zarja in zlatila njene solze.

«Zdaj si črv pod mojimi nogami,» jo je nahrulil. «Nekdaj si mi grozila s smrtjo, danes pa veljajo tebi one grožnje v isti obliki, kakor si jih takrat izgovorila. Ne bom se sicer iz-pozabil, hočem pa te odstraniti, mir moram imeti.»

«Tukaj sem, ako hrepeniš po krvi,» se je postavila predeni. «Izvedi, kar nameravaš!»

«Lahko bi te umoril,» ji je pokazal njen samokres. «Ni sicer nabit — kroglo si izstre-lila, a nisi zadela. Bodi brez strahu, ne bom te posnemal.»

«Ker ti je izpodletelo na pogorišču,» mu je oponesla.

«Premagal sem te z drugimi sredstvi,» je prezrl njeno opazko. «Pred mano ležiš na tleh kakor ukročena zver divjega pragozda. Ven-dar ti dam na izbiro: prostost ali jetništvo, norišnico ali blagostanje.»

«Kdo ti bo verjel, da sem zblaznela?»

«Vsak, ki posluša tvojo domišljijo. Slovim kot poštenjak ter sem cerkveno poročen, zato je smešno trditi, da si moja žena. Ne muči se torej za smotrom, ki ga ne boš nikoli dosegla. Nočem pa te pahnuti v bedo, ako izpolniš nastopne pogoje.»

Kadar te obišče paznik, zahtevaj papir, črnilo in pero. Piši mi pismo in prekličiš svoje trditve, katere označi kot pretvezo, da me prevariš za denar. Izpovej, da je tvoje pravo ime Leonora Pelan in da so ti slučajno znane moje razmere, katere bi rada izrabila. Reci, da si se hotela okoristiti z mojim premože-njem, zapeljana po kaki nezgodi. Prosi me od-puščenja in obljubi, da boš izginila iz tega kraja, ako ti nakažem izdatno podporo. Zave-žem se, da te bom bogato nagradil, pismo pa bo ostalo tajno, rabil ga bom le v primeru, ako boš ponovno nastopila.»

Bledo obličje izmučene žene je nenadoma zardelo. «Ti se mi upaš postaviti take pogoje,» je vzplamtela, «ti, moj zakonski mož! Ali me-niš, da jih bom sprejela?»

«Kakor hočeš. Dal sem ti na voljo, a siliti te ne morem.»

DOPISI

GORNJI LOGATEC. V soboto (5. maja t. l.) nas čaka izreden umetniški užitek. Ta dan bo namreč priredilo pod okriljem domačega Sokola najstarejše slovensko pevsko društvo «Lira» iz Kamnika v Sokolskem domu pevski koncert z najzbranejšim sporedom. Nastopilo bo 20 pevcev. Začetek točno ob 8¼ zvečer. Prijatelji lepe pesmi, ne zamudite! Opozarjamo zlasti brate Ruse, da sodeluje tudi njihov rojak in da so na sporedu tudi ruske pesmi.

BITNJE PRI KRANJU. Naše gasilno društvo, dasi šele pred kratkim ustanovljeno, se prav lepo razvija. Posebna zahvala naj bo izrečena gasilnemu društvu v Stražišču, ki nam je priskočilo s tovariškim umevanjem na pomoč in nam odstopilo brizgalno s potrebnim številom cevi. Ker še nimamo shrambe, se bo morala ta čimprej zgraditi in že nabiramo prostovoljne prispevke, les in drugo. Tudi v tem oziru nam je občinstvo povsod in s pravim umevanjem šlo na roko ter nam darovalo denarja in lesa. Vsem najiskrenejša hvala s prošnjo za nadaljnjo pomoč. Pri tem se moramo pa posebno zahvaliti vasi Stražišče, kjer smo poleg tega, da smo dobili tam brizgalno, nabrali še prostovoljnih prispevkov okrog 2500 Din in precej stavbnega lesa. Naj bi našli vrli Stražiščani obilo posnemovalcev! — Dne 6. maja, v primeru slabega vremena pa 13. maja t. l., ob 3. uri popoldne pa se bo vršila naša prva vrtna veselica na vrtu tov. Andreja Goloba, po domače Zidanca v Zg. Bitnju, s plesom, srečolovom, ribolovom, šaljivo pošto itd. Sodelovala bo godba gasilnega društva iz Zabnice. Društvo se bo trudilo z dobro postrežbo. Ker je ves dohodek namenjen društvenim potrebam, slavno občinstvo najlepše vabimo k obilni udeležbi.

SAVA. (Smrtna kosa.) Po daljši boleznii je umrla v petek v starosti 69 let hišna posestnica na Savi gospa Marija Čopova, vdova po tovarniškem delovodji. Pokojnica je bila mati 10 sinov in 1 hčerke. Razen treh sinov so še vsi živi in so kot strastni planinci in zimski sportniki znani v planinskih krogih širom Slovenije. Naj ji bo lahka

domača zemlja! Težko prizadetim ostalim naše iskreno sožalje!

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. V zadnjem dopisu pod tem naslovom se nam je vrnila pomota v zadnji stavek, kjer naj se namesto besede «morda» čita «naroda». Prav tako ne spada pod dopis podpis: «Z demokratičnim pozdravom! Belec Janko.» To se je pomotoma vrnilo v dopis od nekega drugega spisa.

BELTINCI. Nepoznani dopisnik se v Kleklovih «Novinah» zaletava v mojo osebo, češ, beltinski dimnikarji vobče ne delajo drugega kakor samo plačo pobirajo. Resnici na ljubo moram javno pribiti, da ta dopisnik gotovo ne pozna tozadevnih predpisov, ker sicer bi si sigurno ne dovolil tako neokretnih šal. V vsem dopisu ni najti nobene stvarnosti, nego se iz njega zrcali vsa klerikalna zlobnost, zavist, natolcevanje in dopisnikova morala. Res, popolnoma po načelih klerikalcev: škoduj svojemu političnemu nasprotniku, kjer moreš, preganjaj ga, vzemi mu ugled, vzemi mu kruh, samo da bo čim prej polna klerikalna malha. Ne odgovarjal bi na napade klerikalnih «Novin», toda ne morem pustiti veselja zlobnemu dopisniku, ker zadnji napad na mojo osebo kaže v jasni luči, da je nekdo še vedno zelo lačen. Izjavljam, da bom odslej vsakemu napadalcu na mojo čast dal priliko, da pri sodišču dokaže vse svoje očitke. — Antonin E r j a v e c, dimnikarski mojster.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

OBŽINJANJE PREGOSTE PŠENICE.

Letošnja strn je zimo dobro prebila. Bati se je/bilo, da bo pozimi pozebla, ker ni bilo nekaj časa snega, toda, hvala Bogu, da se to ni zgodilo. Tudi mrzla burja, ki je, brila nekaj dni, ji ni prizadela nobene znatne škode.

Pšenica se je dobro obrastla in se je sedaj celo bati, da nam bo zaradi bujne rasti tu in tam polegla. Tega se je bati zlasti na njivah, ki so močno gnojene ali pa, kjer je bila setev pregosta, kar se pri nas še zmeraj rado dogaja. Pri tako

gosti setvi mora žito polegati, ker manjka gosto rastočim bilkam potrebna svetloba. Bilke ostanejo spodaj pri tleh tako šibke in drobne, da jih prvi veter lahko podre, da se pa tudi zaradi teže vrhnjega listja lahko pobesijo, kar opazujemo najprej po mestih, kjer se žito bohotno razvija.

Proti poleganju pšenice in drugega žita nimamo v tem času drugega sredstva kakor obžinjaje. Obžinjati s srpom smemo le zgornje konce listov, ki so najbolj razviti in najtežji in ki povzročajo največ sence. S tem, da jih skrajšamo (pinciramo), odpremo svetlobi zopet pot do tal in do spodnjih delov bilk. Po eni strani zaustavimo s tem premočno rast, po drugi strani pa pomagamo, da pridejo spodnji deli bilk do svetlobe, ki jim je potrebna, da se okrepijo in laže upirajo poleganju.

Obžinjati smemo mlado žito le dotlej, dokler ne začnejo bilke poganjati klasov, ali bolje rečeno, dokler je nerazvito klasje še skrito v spodnjih delih bilk. Pozneje bi lahko nastala škoda, ker bi lahko ranili tudi klasje, ki je sicer še skrito, pa se nahaja že v zgornjem delu mladih bilk. Obžinjaje se mora tedaj previdno izvajati in se mora omejevati le na zgornje liste, oziroma na zgornje konce teh listov, ki delajo največ gošče in sence.

Z obžinjanjem je združiti tudi pletev žita od nevsječnega osata, repice, ščavja itd. Vobče se moramo pa po takih legah, kjer nam pšenica rada polega, varovati pred poleganjem tudi s tem, da jo ne sejemo gosto in da pšenico v prvi pomladi prevlačimo z brano, če bi se nam jeseni preveč obrastla.

POBELITE HLEVE!

V hlevih je treba svetlobe in snage. To je potrebno iz zdravstvenih ozirov, kajti le v takih hlevih se živali dobro počutijo in ostajajo tudi bolj zdrave. Za svetlobo skrbimo z okni, ki morajo biti zadosti velika, skrbimo pa tudi s tem, da hleve pobelimo. S pobeljenimi hlevi skrbimo obenem tudi za snago, kajti take hleve je vse laže vzdrževati snažne in čiste kakor pa hleve, katerim manjka svetlobe in beleža.

Naši hlevi po vaseh so večidel premalo svetli in premalo snažni, zlasti za plemensko živino, in zato tudi ni nič čudnega, če nam take živali ne uspevajo zmeraj po naši volji in če so tudi bolj

«Nočem, čeprav mi daš polovico premoženja. Prepuščam ga tvoji drugi ženi v trpljenje in prekletstvo.»

Lambert se je napenjal, da bi ovrgetl njene ugovore, a ni mogel priti do besede.

«Jaz se ne umaknem», se mu je uprla. «Nikdar ne bom krenila s poti, katero mi je začrtala čast in poštenje. Vrni mi moje pravice in odstrani priležnico, potem ti bom odpustila in pozabila vse, kar sem zaradi tebe pretrpela. To je vse, kar me bo pomirilo, sicer bova živela v večnem sovraštvu.»

«Neumnica!» se ji je zlobno posmešnil. «Kako naj zavržem Narciso, katero ljubim bolj kot svoje lastno življenje. Niti grob ne bo ohladil te ljubezni, to je moj zadnji odgovor.»

«Ljubiš jo?» jo je zbolelo. «Nekdaj si tudi meni zatrjeval ljubezen in obetal večno zvestobo. Kdaj si lagal in kdaj si govoril resnico?»

«Torej, ali sprejmeš pogoje?»

«Preden se razideva, moraš javno priznati, da sva bila veljavno poročena. Do tedaj pa se ne odrečem pravicam in ostanem tvoja žena.»

«Kaj pa otrok?» jo je opozoril. «Ali hočeš tudi njega uničiti s svojo trmo?»

«Oh, ubogi otrok!» je vzdihnila in otrla svetlo solzo.

«Ako ti ga poiščem in vrnem, ali boš potem pristala na pogoje? Z nakazano podporo ga boš lahko imenitno vzgojila.»

«Prav imaš», se je navidezno zadovoljila. «Otrok bo dorasel in nekega dneva me bo vprašal po očetu. Kaj mu bom odgovorila?»

«Kar hočeš, je bleknil malomarno. Boš že našla kak ovinek, ženske ste iznajdljive.»

«Ali naj mu rečem, da te ne poznam, naj ga li vzgojim v sovraštvu do tvojega imena?»

«Vzgoji ga v ljubezni do življenja in prirode, prepričaj ga, da je uživanje vir življenjskega blagostanja. Te nauke moraš vcepiti v otroško dušo za poznejša leta.»

«Ti bi mu privoščil strupa,» se je ustavila zapeljevanju, «meni pa je ljubša smrt kakor otrokova poguba.»

«Zato pa umri!» je zagrmel in izdril meč, ki mu je visel ob strani.

«Morilec!» je kriknila v smrtnem strahu. «Ne boš se me iznebil, čeprav me umoriš; moj duh te bo spremljal kot smrtna senca ter te bo preganjal povsod, kjer se boš pojavil.»

Lambert se je ustrašil in spravil orožje. «Ne bom prelival umazane krvi,» je odnehal, «imam še druga sredstva za tvojo bolezen. Samo namignil bom in zaprli te bodo v zidovje norišnice v Neurju.»

Leonora je vzdrhtela od groze, naslonila se je na zid ter je bolestno zaplakala.

«Do jutri se odloči,» ga je zadovoljilo nje-no trpljenje. «Sporoči mi pismeno, da si sprejela pogoje in v istem hipu boš prosta, bogata in spoštovana. Za nameček ti bom privedel otroka. Zapomni si pa, da si izgubljena, ako odkloniš ponudbo.» To izrekši je odšel in zaklenil vrata.

«Izgubljena!» ji je donelo po ušesih — glas, ki ga je hotela zadušiti s pretresljivim jokom. Zatisnila je oči, da bi zakrila sliko norišnice v svoji domišljiji. Zamislila se je v

neznosne muke v ograjenem zidovju, kjer bo za vedno ločena od svojega edinca. Tam bo živela kot brezumnica, nihče je ne bo poslušal ter ji privoščil tolažilne besede.

Ves dan ni ubožica zaužila nobene hrane in vso noč ni zatisnila očesa. Prebila jo je v neprestanem joku in v skrbi, kaj ji prinese nastopno jutro. Graščakove obljube, njeni trdni sklepi in dosmrtno suženjstvo jo je premetavalo kakor čolnič po razburkanih valovih.

Skozi omreženo okence je posijala prva jutranja zarja; zaškripala so železna vrata, napočila je odločilna ura.

«Ali imate kako posebno željo?» se je glasilo jetničarjevo vprašanje.

«Prinesite mi papir, črnilo in pero,» je zaprosila med bridkim ihtenjem.

Paznik je odšel in ustregel njenemu naročilu.

«Pridite čez nekaj časa,» ga je odslovila. Prijela je pero, hipoma pa se je premislila, na drobne kosce je raztrgala papir ter se naslonila na mizo. Odklonila je prostost in bogastvo, v resnici pa si je priborila zmago

XIV.

Skoro ves dan je Narcisa tavalala po mestu, iščoč primerne službe. Morala se je prikri-vati, zakaj marsikdo jo je poznal kot grofico iz časov, ko je še slovelo Tulipanovo ime in bogastvo. Nejevoljna na prazne poklone se je zvečer odpravila v drugo večje mesto, kjer jo niso poznali. Marsikje je potrkala na vrata, a povsod so jo odslovili, češ, da nimajo primernega mesta

občutljive za razne bolezni. Pri nas je mnogo hlevov, ki imajo sploh premalo oken in premajhna okna, večkrat samo majhne line in še te zamašene s slamo, tako da se človek komaj razgleda, če stopi v tak hlev. V tem pogledu so zlasti naši mali živinorejci še silno zaostali, dasi imamo po posameznih vaseh že povsod boljše posestnike, ki imajo tako svetle in snažne hleve, da bi lahko služili za zgled drugim vaščanom.

Dobro pobeliti se dajo le hlevi, ki so znotraj gladko ometani. Pri nas je še mnogo hlevov, ki nimajo gladko ometanega zidu, ampak je ves zid še sirov. Debelo kamenje gleda iz njega. Take hleve je treba najprej ometati in zgladiti, da se jih prime belež. Posebno slabi so tudi še stropi po takih hlevih. Navadno so lešeni in neometani. Take stropje je treba seveda najprej obiti s trstjem, da se jih prime omet in da jih lahko pobelimo.

Za beljenje je prav sedanjí čas najprikladnejši, pa tudi za vse druge poprave poškodb, ki so se dogodile tekom zime po naših zgradbah. Hleve moramo beliti vsaj enkrat na leto, ker se tekom leta zmeraj tako onesnažijo, da jih je treba zopet beliti. Večji posestniki jih belijo zaradi potrebne snage tudi po dvakrat, pomladi in jeseni. Z beljenjem skrbimo za potrebno čistočo tudi po drugih takih prostorih. Zlasti je važno, da belimo tudi svinjake in kurnike, da uničujemo razne kužnine in škodljiv mrčes, ki nadlegujejo živali in jim delajo škodo.

Vinski sejem ter izložbo vina, konjaka in žganja

je priredilo Srpsko poljoprivredno društvo od 22. do 25. aprila v svojem domu v Beogradu. Prireditelj je bila otvorjena ob lepi udeležbi vinogradnikov iz vse države. Ministrstvo za kmetijstvo in vode je zastopal načelnik g. Ranković.

Duša prireditelje je bil član uprave Srpskega poljoprivrednega društva, načelnik v ministrstvu za kmetijstvo in vode g. Stojanović, ki je pri otvoritvi označil kot cilj prireditve: 1.) poučen namen, da vinogradniki medsebojno vidijo napredek posameznih pokrajin in posameznikov v pokrajini sami; 2.) da se doseže čim direktnjša

zveza med producentom in konsumentom; 3.) da se spozna okus konsumenta.

Sejem je bil prvi te vrste v Beogradu; zaradi tega organizacija ni mogla biti tako popolna, kakor bi to moralo biti, vendar se mora priznati, da je bil ves potek vsekakor prav zadovoljiv. Razstava je bila popolnoma ločena od sejma. Na sejm so bile na razpolago 604 vrste in so bili zastopani prav vsi vinorodni okoliši vse države, na razstavi pa je bilo razstavljenih okoli 1500 vrst, in to istotako iz vse države.

Urejeno je bilo vse po posameznih vinskih okoliših, katerih vsak je imel svojega poverjenika. Najlepše urejen je bil gotovo oddelek iz Slovenije, potem pa vršaški in pa hrvaški oddelek. Da je bila Slovenija tako častno zastopana, gre gotovo največja zasluga višjemu kletarskemu nadzorniku g. Zabavniku. Iz Slovenije je bilo zastopanih okoli 240 vrst. Najlepšo kolekcijo iz Slovenije je imel g. Clotar Bouvier iz Gornje Radgone.

Vsa vina so bila preskušena in ocenjena po komisijah, v katerih so sodelovali najboljši strokovnjaki iz vse države (iz Slovenije gg. višji kletarski nadzornik Zabavnik, ravnatelj Žmave, kmetijski referent Trampuš in Clotar Bouvier).

Dne 24. aprila se je vršila konferenca vinogradnikov in vinskih trgovcev, na kateri se je razpravljalo o vseh za vinogradništvo važnih vprašanjih in se je sklenila resolucija, ki obravnava naslednje zadeve:

- 1.) Poziva Srpsko poljoprivredno društvo, da organizira vse kmetijske organizacije v državi v enotno zvezo s posebno sekcijo za vinogradništvo.
- 2.) Temu društvu se naloži organizacija trajnih vinskih sejmov in izložb.
- 3.) Zahteva se čimprejše donešenje enotnega vinskega zakona za vso državo.
- 4.) Težkoče okoli obnavljanja vinogradov.
- 5.) Omejitev sajenja trt v nevinogradniških krajih.
- 6.) Pobijanje direktno rodečih trt.
- 7.) Odprava težkoč okoli izvoza vina ter trgovinske pogodbe.
- 8.) Državno nadzorstvo prometa z vinom.
- 9.) Težkoče v notranjem prometu z vinom; državne in samoupravne trošarine.

10.) Donošenje modernega združnega zakona.

Čuli so se najostrejši klici proti zvišanju državne trošarine ter se je odločno zahtevalo, da mora biti neka najvišja mera za razne samoupravne doklade. Vse točke so se zelo obširno obravnavale in se je doseglo povsod soglasje.

Ta konferenca je prav jasno pokazala, da je potrebna vinogradniška organizacija, ki bi obsegala vso državo, ter da se mora vršiti vinarški kongres za vso državo.

Glede vinskega zakona se je sklenilo, da se mora vsem v poštev prihajajočim korporacijam poslati osnutek tega zakona. Te korporacije naj bi v določenem roku podale svoje želje in zahteve. Potem bi se sklicala konferenca zastopnikov vseh teh organizacij, odnosno korporacij, na kateri bi se potem podalo končno mnenje o osnutku.

Obisk sejma je bil dokaj dober. Prireditelj je gotovo dala priliko za pregled vsega vina, kar ga imamo v državi. Sklenjeno je bilo, da se ima prireditelj taka prireditelj vsako leto, in to v Beogradu. Mišljenja pa smo, da bi bilo dovolj, če bi se taka vso državo obsegajoča prireditelj vršila le vsako drugo ali tretje leto. Treba je tudi pripraviti primernejše lokale in vse predpriprave tako izvršiti, da bomo lahko povabili tudi inozemske interesente. Pisec teh vrst pridaja še naslednje nasvete:

1.) Sejem in razstava naj se vršita v enem lokalni. Za razstavo določene vrste morajo biti prav tako vsakemu obiskovalcu v svrhu pokušnje na razpolago kakor one na sejm.

2.) Ocenjevalne komisije morajo svoje delo izvršiti brezpogojno prej, nekontrolirano ne sme priti nobena steklenica na razstavišče, sicer se vtihotapijo stvari na razstavo, ki nikakor ne spadajo vanjo.

S tako prireditelji bi bilo zvezati tudi vinarški kongres, ki se pa mora najskrbneje pripraviti.

Zveza gostilničarskih zadrug v mariborski oblasti

je imela v sredo 25. aprila v hotelu «Mariborski dvor» v Mariboru širšo sejo, katere se je udeležilo 35 delegatov. Seji je predsedoval zvezni na-

Utrujena od hoje, skrbi in preišljevanja je obsedela v mestnem drevoredu, naslonila se je na klop in tiho ihtela.

Predramila se je in dvignila glavo, nekdo jo je rahlo prijel za ramo.

«Zakaj se jokate?» jo je vprašala gospa, imenitno oblečena, čije obraz je bil zagrnen s pajčolanom.

«Sirota sem, od vseh zapuščena», ji je odgovorila. «Iščem primerno službo, pa me ne mara nihče sprejeti.»

Gospa jo je motrila z bistrim očesom, ogledala je vsako njeno potezo in spoznala, da stoji pred osebo, ki si ni sama zakrivila nesreče, marveč jo je usoda potegnila v svoj vrtinec. Njeno sočutje se je izlilo v mehko besedo.

«Ali bi imeli veselje do otrok?» jo je iznenadila z vprašanjem.

Narcisa je prikimala, novo upanje se je zalesketalo v njenih solzah.

«Dva otroka imam, za katera potrebujem skrbno varuhinjo. Vaša zunanost razodeva, da ste iz boljše rodovine; zato vas sprejemem za poskušnjo ter me bo veselilo, ako vam bom mogla zaupati najdražje, kar imam na svetu — svoja otročiča.»

Graččakinja ni mogla najti pravih besed hvaležnosti, vstala je ter ji molče poljubila roko.

«Pojdiva», jo je pozvala, na kar jo je po stranski ulici povedla pred visoko palačo. «Vidiš, tukaj bo tvoj novi dom», ji je pokazala svoje bivališče.

Komaj je Narcisa prestopila prag, je začula z ulice sumljivo šepetanje. «Za vraga, to

je graščakinja z Ležišja!» je nekdo razločno omenil.

Ubožica je skoro omedlela, tako se je ustrašila nepričakovanega razkritja. Celó obrniti se je bala, da bi videla, kdo je izgovoril njeno ime v samotni ulici tujega mesta. Najraje bi bila bežala, zakaj najbrž jo je iztaknil vohun, ki jo bo izdal njenemu soprogu.

Gospa ni slišala opazke, opazila pa je njeno nenadno zadrego, ker je zaostala, čim sta stopili v palačo. Sočutno jo je prijel za roko ter jo je peljala po stopnicah k svojemu soprogu.

V nove razmere se je Narcisa kmalu vživela. Vzljubila je otroka kot skrbna varuhinja, starši so spoznali njene zmožnosti ter ji poverili njuno vzgojo. Svoje pravo ime je zakrila s prejšnjim imenom: izdala se je za Narciso Tulipan; tako so jo imenovali in vpisali pri mestnem oblastvu. Po njeni preteklosti jo niso vpraševali, njeno vzorno vedenje je dokazovalo, da je neomadeževana.

Vse svoje moči in znanje je Narcisa posvetila vzgoji otroka ter ni imela časa misliti na minulost. Samo ob tihih večerih, ko se je umaknila v svojo sobico, se je zamislila v žalostno usodo. Vselej, preden je legla k počitku, je odprla okno in zrla v tihi večerni mrak, ki se je razlival po dvorišču. Le sem in tja je motil nočno tišino glasen prepir, odmevajoč s podstrešja nasprotne hiše. Vsak večer se je ponavljalo to kričanje — posledica slabih družinskih razmer ali siromaštva.

Ob bolestem ženskem krikju je Narciso zbolelo pri srcu, odšla je k priletni sobarici Marti, kateri so bile znane vse razmere v bližnji okolici ter jo je prosila pojasnila

«Pri Škarletu se vedno prepirajo», je vedela zgovorna služkinja. «Mož je lenuh in pijanec, dočim je žena skrbna in marljiva. Največkrat pa se spreta zaradi otroka.»

«Čudno», je odkimovala vzgojiteljica. «Otroci so vendar temelj, na katerem sloni zakonska sreča.»

«Škarletovi nimajo svojega otroka, ampak rejenca. Izročila jim ga je neka boljša gospa, rekla je, da se bo vrnila in plačala oskrbo. Dnevi so potekali, a gospe ni bilo od nikoder, še do danes se ni oglasila.»

«Morda je zbolela», je vzgojiteljica rahlo omenila.

«Ali pa se ji je pripetila kaka nezgoda», je sobarica naglo dodala. «Vsak dan berem o novih napadih, množijo se žrtve zločinov, a o morilcih ni ne duha ne sluha. Kdo ve, ali jo ni kaj takega doletelo?»

«Ubožica! Tako nekam čudno me je spretelo po vsem telesu, ne vem, zakaj se mi vzbuja sočutje do neznanke.»

«Niso mi znane vse podrobnosti, gospa Škarlela bi vam natančneje razložila.»

Narcisa se je odločila, da pojde, čim bo utegnila, k gospe Škarleli; nekaj ji je reklo, da je rejenec sin njenega soproga iz prvega zakona; ni še pozabila, kako mu je pravil neznanec, da je iskal otroka in umoril njegovo mater. Zdaj je našla siroto, za katero se mora zavzeti ter jo ščititi pred zalezovalcem.

Svoj sklep je vzgojiteljica kmalu izpolnila. Odpravila se je v podstrešje sosedne hiše, poizvedovat po zapuščenem otroku. Našla ga je na umazani blazini pod raztrgano odejo, njegovo drobno lice je izražalo očetove poteze. (Dalje prihodnjic.)

čelnik g. Oset. Zbornico za TOI je zastopal gospod Žagar, Udruženje hrvatskih gostilničarjev pa tajnik g. Ostojčić.

Iz poročila načelstva in tajništva, ki sta ju podala načelnik g. Oset in tajnik g. Komac, vidimo uspešno delovanje zveze v zadevi oblastnih doklad, točilec stojičim gostom, načrta novega pravilnika o gostilnah, osnutka novega trošarinskega zakona, reorganizacije bolniškega zavarovanja, delovanja v Zbornici za TOI itd.

Gospod Ostojčić je poročal obširno o prizadevanjih zagrebškega udruženja za odpravo krivic, ki se gode gostilničarjem v prečanskih krajih. V ta namen je sklicalo zagrebško udruženje za 3. maja t. l. protestni kongres.

O prizadevanjih Zbornice za TOI v zaščito gostilničarskih interesov je obširno poročal zbornični konzulent g. Žagar.

V obširno debato glede raznih krivic, ki se gode prečanskim gostilničarjem, so posegali med drugimi gg. Berlič, Cajnko, Škof, Rozman, Rožane, Holc, Perc, Bernardi, Slavinec, ki so toplo priporočali čimvečjo udeležbo slovenskih gostilničarjev na protestnem kongresu, ki se bo vršil 3. maja t. l. v Zagrebu, da izrazijo svojo nejevoljo proti onim činiteljem, ki nalagajo prečanskim gostilničarjem take neznosne dajatve.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Razpoloženje dalje čvrsto. Cene pšenice, turščice in moki so zopet porasle. Vzrok naraščanja cen je v slabih izgledih letine. Na ljubljanski blagovni borzi so bile 30. aprila naslednje cene (za 100 kg, postavljeno na slovensko postajo): pšenica: baška 410 do 412 Din 50 p, slavonska 397 Din 50 p do 400 Din; turščica: baška 340 do 342 Din 50 p; oves: baški 305 do 310 Din; moka «0»: 555 do 565 Din.

ZIVINA ostaja v ceni nespremenjena. Izvoz je vedno enak in tudi ni izgledov, da bi se v doglednem času popravil, kar bi zboljšalo cene.

HMELJ. Na žateškem hmeljskem tržišču je čvrsto razpoloženje in so se cene dvignile. Slabši je položaj na nürberškem tržišču, kjer je slabo povpraševanje in se cene ne morejo popraviti.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo te dni v valutah:

1 dolar za 56 Din 20 p do 56 Din 40 p; dne 30. aprila v devizah:
100 avstrijskih šilingov za 797 Din 95 p do 800 Din 95 p;
100 nemških mark za 1357 Din 75 p do 1360 Din 75 p;
100 madžarskih pengov za 991 do 994 Din;
100 italijanskih lir za 298 Din 43 p do 300 Din 43 p;
1 dolar za 56 Din 74 p do 56 Din 94 p;
100 francoskih frankov za 222 Din 67 p do 224 Din 67 p;
100 češkoslovaških kron za 168 Din 04 p do 168 Din 84 p.

Kratke vesti

— **Kmetijski stroji bodo na letošnjem velesejmu v Ljubljani** v veliki izbiri postavljeni na ogled. Večina strojev bo obratovala, da se bo videlo njihovo delovanje. Med stroji bo več novih izumov, ki bodo tu prvič razstavljeni, med drugimi tudi stroji za mlinarsko obrt.

— **Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu** ima za gospodarske praktikante le še par mest prostih; za večino mest so že vložene prošnje. Opozarjamo v poslednjem trenutku na tu prosta mesta in svetujemo, da oni, ki hočejo v ta tečaj in pozneje v šolo, nemudoma vložijo prošnjo pri ravnateljstvu šole. Nevarno je, da bodo nekateri prišli prepozno. Rok bo potekel nepreklicno 5. maja t. l.

DOMAČE NOVOSTI

* Častno predsedstvo VIII. Ljubljanskega velesejma je prevzel minister trgovine in industrije g. dr. Mehmed Spaho, ki bo najbrže tudi osebno prisotnoval otvoritvi 2. junija t. l.

* **Praški župan dr. Baxa na Sušaku.** Praški župan g. dr. Baxa je iz Ljubljane z gospo soprogo na kratek odmor odpotoval na Sušak. Dr. Baxa je na Sušaku sprejel dopisnika zagrebških «No-

vosti», kateremu je podal nekoliko svojih vtisov s potovanja po Jugoslaviji. O svojem bivanju v Ljubljani je g. dr. Baxa izjavil: «Ljubljana je vaša najmlajša sestra. Mi smo Slovencem bližji. Vsi se dobro poznamo iz starih borb v avstrijskem parlamentu. Drago mi je, da so tamkajšnji ljudje iz te borbe tudi danes na vidnih in uglednih mestih. V Ljubljani je bil sprejem najpristranejši. Pozdravili so nas tudi šolski otroci. V Ljubljani smo obnovili stara prijateljstva in jih zapečatili. Bili smo tudi na Bledu in občudovali njegovo lepoto. Tudi Maribor nas je prav lepo sprejel. Delegacija se je iz Maribora vrnila v Prago, jaz pa sem prišel na Sušak, da zopet vidim vaše lepo morje.»

* **Slaba letina se obeta.** Letošnje pomladno vreme je baje najslabše, kar jih je bilo v Srednji Evropi v zadnjih petdesetih letih. Rastlinstvo je silno zaostalo in od vsepovsod se čujejo glasovi, ki prerokujejo slabo letino. Zimska setev je bila v decembru premalo zavarovana s snežno odejo. V januarju in februarju je bilo potem razmeroma toplo vreme, zimske setve so pričele kaliti, sokovi so se dvigali v sadnem drevju in v trsih. Potem je prišel mare s takšnim vremenom in s takšnim mrazom, da so zgodnje setve v Srednji Evropi marsikje uničene. Pa tudi poznejša rast je najresneje ogrožena.

* **General Vrangel bo pokopan v Jugoslaviji.** Truplo nedavno umrlega generala Vrangla bo iz Bruslja (Belgija) prepeljano v Jugoslavijo in pokopano v neki ruski cerkvi blizu Beograda.

* **Svarilo pred inozemskimi agenti.** Ob avstrijski meji posejajo prebivalstvo razni inozemski agenti, ki ponujajo blago na obroke. Cene so običajno znatno nižje kakor pri domačih trgovcih. Pri tem pa seveda zamolče, da mora kupec plačati tudi visoke carinske in poštno stroške, da končno pride blago na mnogo višje cene kakor pri domačih trgovcih. Oškodovani pa so kupec in trgovci. Prebivalstvo naj bo pri nakupu blaga od agentov previdno.

* **Sresko poglavarstvo v Brežicah brez strehe.** Iz Brežic pišejo: Poslopje, v katerem se nahaja sresko poglavarstvo, je nedavno prešlo v druge roke in je novi lastnik poslopja sreskemu poglavarstvu odpovedal najem uradnih prostorov. Ker v Brežicah ni drugih primernih prostorov za ta urad, je poglavarstvo v veffki zadregi.

Ivan Albrecht:

Greh krvi

(Dalje.)

Njene besede so se mi zdele skrivnostne. Nisem jih razumel, a tudi vprašati si nisem upal, kaj pomenijo. Samo na skrivaj, kadar sem bil sam, sem razmišljal o tem in ugibal, kaj je neki Bog razodel teti Marti, da vedno govori o tem...

Mater se iz teh prvih dni le malo spominjam. Prva deca, ki jo je dobila za menoj, sta bila dvojčka, Lukec in Jernejček, kmalu za njima pa smo dobili v družino še Anico, ki smo jo krstili na materino ime, ker je zagledala tudi sredi poletja, prav o sveti Ani, luč sveta. Tako je imela mati vedno dovolj posla z malimi in je skrb zame prepuščala bolj tetama in stricema.

Teta Polona, očetova mlajša sestra, me je učila spletati vence iz bršljanja in smrekovja. Bila je komaj malce starejša od moje matere, pa zelo dobrosrčna in zgovorna. Koder je hodila, se je smejala in pela in vse je znala zaokreniti na smešno. Z njo sem hodil k breznu na Pokojišče, ko je prinesla kosilo ali južino za moškimi. Ker sem bil tako droben in ker mi je teta Marta vedno pazila na obleko, da sem bil vedno čeden, mi je Polona poleg pravega imena dala kar tako za kratek čas še eno ime: Palček mi je rekla. Teta Marta je bila sicer često malo huda zaradi tega, češ, da je tako početje pogansko in nedostojno, ali Polona se ji je vedno smejala.

«Saj pojdem v adventu k spovedi! Kaj naj pa povem, če ne bom imela nobenega

greha?!»

Marta je osorno pogledala in odkimala. Polona pa me je poklicala:

«Palček, ali greva k breznu?»

Oj, pa še kako rad sem stekel k njej. Pomnila mi je velik kos črnega kruha, pa sva šla. Brezno je bilo na kraju oble doline. Skromen potoček je tu izginjal v zemljo. Šum vode se je odbijal od skalnatih sten po breznu, da je bilo čuti že iz dalje skrivnostno mrmranje, kakor bi se pogovarjala nekje v temni globini tajna bitja. Kraj brezna je rastle košata bukev. S Polono sva sedla v senco in poslušala.

«Ali ni lepo», se je smehljala Polona. «Čakaj, boš videl —»

In se je oprijela debele bukvine koronine, se sklonila nad brezno in zaklicala v temo: «Kuku —»

«U—u—u—u» se je votlo-poredno odbijal iz globine glas.

«Ali slišiš?» se je veselo okrenila teta k meni, ki sem ves zavzet sedel pod bukvijo in strmel. Pri tem pa je nekako okrušila in sprožila v brezno precejšen kamen, ki se je klopčaje torkljal ob stenah prepada, a tisti hip je tudi zarohnelo iz teme:

«Hoj-joj, ljudje, ne mečite kamenja sem doli!»

Križ božji! Teta Polona je kriknila in vsa prebledela planila kvišku. Komaj je imela še toliko moči, da me je pograbila in zanesla iz doline. Na vrhu pa se je sesedla in komaj slišno zajecjala:

«Ali si slišal, Boštjanček? Naredi križ in moliva.»

Jokaje sem se prekrižal in z drhtečim glasom ponavljal za njo:

«Še za vse tiste duše, ki se mučijo in trpe po vodah, po gorah, po golcih in teminah in naše pomoči potrebujejo — Oče naš...»

Ko je molila, je bil Polonin obraz ves spačen od groze. Kakor trepetlika se je tresla, zdaj pa zdaj prekinila molitev in prisluhnila proti breznu, toda nič se ni ganilo.

Bilo je kmalu popoldne in sonce je na vso moč pripekalo in žgalo. Strici so po kosilu počivali v senci, oče pa je pod starim hrastom klepal kose.

«Boštjanček, ali kaj slišiš?» se je sklonila k meni Polona.

«Nič.»

«A prejele si slišal, je-li?»

«Sem. Tako je zarohnelo —»

«Vidiš, to so verne duše iz vic —»

Kljub vročini me je mrazilo po vsem životu. Bil sem tedaj star kakih pet let, mogoče že bolj blizu šestega, pa me je groza tega neznanega in skrivnostnega tako prevzela, da sem bil ves trd od strahu. Komaj sem kopal s Polono proti koscem in kakor zamaknjen ponavljal:

«Verne duše iz vic, verne duše iz vic —»

Doma je visela v veliki «hiši» na steklo slikana slika vernih duš v vicah. Nekatero so bile še skoro čisto črne, druge, bolj bele in očiščene, so še vedno obupno dvigale sklenjene roke proti nebu. Kajti vse so tičale v žarečih, rdečih plamenih, ki so izžigali črne madeže njihovih pregreh.

Ta slika mi je zdajci živo stopila pred oči. Groza je bila tem večja in silnejša, ker sem bil prepričan, da so v globini brezna uredni-

* V Dalmaciji umirajo ljudje od glada. V splitski Zagori je umrl od glada 60letni stari Mato Zoraja, ki je zapustil ženo in šest neprekrbljenih otrok. Nesrečni stariček je živel že dolgo v veliki bedi. Strašna beda in glad vladata zlasti v drniški krajini. V vseh vaseh je videti starce, ki se vlečejo kakor megla po vaseh in se onesveščajo. Pomoč, ki jo je delil Rdeči križ v tem kraju, je bila tako neznatna, da so se stradani kmetje nasitili le za nekaj dni. Država je sicer obljubila osem milijonov dinarjev za te kraje, vendar je do sedaj ostalo le pri obljubi.

* Tujina nas ne bo izkopalila iz siromašine. Te dni se pripravljajo zopet nekaj ljudi, da zapuste rodno zemljo in odidejo s trebuhom za kruhom v Kanado, kjer je res še mnogo prostora. Toda žal, baš iz teh krajev prihajajo vedno poročila o slabih plačah, o brezposelnosti, ki tam čimdalje bolj raste, in o silnem trpljenju, ki ga imajo izseljenci. Druga skupina ljudi, mladih, krepkih fantov, pa je namenjena še dalje, v Avstralijo, kamor vabijo Angleži množice belih (črncem in Kitajcem je naselitev prepovedana). To izseljevanje v tujino se je razpaslo predvsem na Kočevskem. Temu je največ kriva kočevska zemlja, ki je tako kamenita, da kmet na njej ne more preživljati svoje družine, še manj plačevati davke. Tako vidimo, če hodimo po kočevski krajini, po cele vasi skoraj prazne. Dasi je kočevska zemlja siromašna, vendar je odsvetovati izseljevanje v tujino. Saj pišejo na primer izseljenci iz Argentine, da je bolje imeti doma vsaj košček zemlje kakor se loviti po svetu za kruhom.

* Poziv dedičev. Naš generalni konzul v New Yorku potrebuje točne podatke, kdaj in kje je umrl Marko Kos iz Razteza št. 61 (okraj Brežice). Govori se, da je umrl v Ralptonu. Vsi oni, ki vedo kaj o njem, se naprošajo, da sporoče podatke izseljeniški komisarijatu v Zagrebu.

* Vodovodna zadruga v Zavodni pri Celju. V Zavodni pri Celju se je ustanovila Vodovodna zadruga, ki ima namen, preskrbeti Zavodni dobro pitno vodo, katero bo napeljala iz tako zvanega Zegnanega studenca. Zadruga je dela že razpela, na kar se opozarjajo slovenski obrtniki v Celju.

* Avtomobil povozil starčka. Na poti iz Krašne v Blagovico se je pripetila huda avtomobilska nesreča, čije žrtev je postal 70letni starček Tomaž

Brvar, doma iz Blagovice. Na povratku domov ga je nenadoma dohitel neznan avto in ga tik pred vasjo podrl na tla. Brvar je obležal na cesti nezavesten, poškodovan po vsem telesu, neznan avtomobilist pa se za nesrečo niti zmenil ni in je zdrčal naprej. Poškodovanega starčka so prepeljali v ljubljansko bolnico.

* Turčija kupuje konje v Jugoslaviji. V Osijek je prispela komisija ministrstva za zunanje zadeve turške republike, ki je prišla v Jugoslavijo, da nakupi konje za Turčijo.

* Pri požaru se strašno opeknel. V ljubljansko bolnico so pripeljali 23letnega delavca Josipa Osolnika iz Radomlja pri Kamniku, strahovito opečenega po vsem telesu. V Radomljah je namreč nastal pri nekem posestniku velik požar. Na reševalno delo so hiteli domači gasilci. Med njimi je bil tudi Osolnik, ki je bil pri delu najbolj poštvovalen. Bil pa je tudi nepreviden ter je začel v ogenj. Naenkrat so ostali gasilci začuli iz plamenov njegov krik. V ogenj so tedaj skočili nekateri drugi gasilci, ki so nesrečnika z lastno smrtno nevarnostjo potegnili iz plamenov. Nesrečnik je dobil strašne opekline po vsem telesu, zlasti na glavi, prsih in ramenih.

* Starostno zavarovanje steklarjev. Iz Zagorja nam pišejo: Steklarji, ki še niso starostno zavarovani, so potom Delavske zbornice pričeli veliko akcijo za izvedbo tega načrta. Nedavno je Delavska zbornica sklicala zadevno konferenco v Hrastniku in povabila delegate steklarjev iz Hrastnika, Zagorja in Sv. Križa. Upati je, da se bo končno rešilo vprašanje steklarskega starostnega zavarovanja, ki si ga steklarji že dolgo želijo.

* Nesreča. Mariborski mestni avtobus je povozil v Studencih 14letnega pastirja Ivana Klinca ter mu zlomil pod kolonom levo nogo. Nesreča se je dogodila na ta način, da je pastir z dvorišča zapeljal mal vozček, ki je tako ropotal, da ni bilo mogoče slišati znamenj in ropotanja avtomobila, ki se je pripeljal izza ogla. Ponesrečenega fanta so takoj odpeljali v bolnico.

* Požar. Te dni popoldne je nenadoma nastal požar na Bregu pri Ptujju, ki je v nekaj minutah objel vse gospodarsko poslopje posestnika Janeza Vindiša. Ker so baš v tem delu spodnjega Brega hiše druga zraven druge, je obstojala velika nevarnost, da požar uniči ves spodnji Breg. Le hitri

pomoči gasilcev iz Ptujja, ki je v par minutah dospela na kraj nesreče, in neposredni bližini vode Studenčnice se je zahvaliti, da je bil požar omejen le na poslopje Janeza Vindiša.

* Krava ubila gospodarja. Te dni je v Hotinji vasi niže Maribora sunila krava 51letnega posestnika Martina Unuka v trebuh. Mož je sicer čutil hude bolečine, a se je vendar še sam napotil v mariborsko bolnico. Ko so ga par ur pozneje hoteli operirati, je izdihnil baš pred operacijsko sobo.

* Strela udarila v hlev. Pišejo nam: Dne 26. aprila je v vasi Hrast pri Suhorju okoli druge ure popoldne brez vsake nevihte udarila strela v hlev Neže Komolove. V hlevu sta bila dva konja; eden se je takoj zgrudil na tla in poginil, drugi pa je bil le silno preplašen. Hlev, pokrit s slamo, se je takoj vžgal. K sreči so bili ljudje še pri domu, da so takoj udušili požar.

* Od motornega kolesa povožen. Pišejo nam: V soboto 28. aprila je bil v Jaršah od motornega kolesa povožen radomeljski pismonoša Janez Marinšek in težko poškodovan na desni nogi. Marinšek je bil prepeljan v ljubljansko bolnico.

* Lov na medveda. V okolici Medvod se je pred kratkim pojavil velik medved. Te dni popoldne so se odpravili lovci iz Medvod, 10 po številu, na prežo, da bi se ga polastili. Ustavili so se v gozdu nad Rabornikom in se razvrstili. Zdelo se je že, da bodo imeli srečo. Medved se je namreč približal nekemu lovcu na 25 korakov. Toda kakor nalašč je bil ta lovec oborožen le z revolverjem, zaradi česar ni imelo zmisla, da bi streljal. Dva druga lovca sta medveda tudi opazila, bila pa sta od njega, kakor sama pripovedujeta, preveč oddaljena, da bi ga zadela. Medved je lovca, ki je bil 25 korakov oddaljen od njega, pogledal, kakor da se že dolgo poznata, in nato počasi odšel naprej. Ko se je presenečenje med lovci poleglo, so odhiteli za medvedom, vendar ga niso več dohiteli.

* Najdeno žensko truplo. Te dni je delavec Andrej Bitenc iz Kašlja opazil v Ljublanici neko truplo. Bitenc je takoj odšel v Vevče in prijavil zadevo orožnikom. Truplo so nato potegnili iz vode. Bilo je truplo neke mlade, okoli 18 let stare mladenke. Vsi sledovi so kazali, da je ležalo najmanj tri tedne v vodi. Mladenka, ki je srednje,

čene vse te strahote in da sem sam slišal obupni krik take trpeče duše.

Teta Marta, ki je mešala redi, je naju prva zagledala in takoj spoznala, da je moralo biti nekaj narobe. Bolj s pogledom nego z besedo je vprašala Polono, kaj se je zgodilo. Ko je mlajša teta povedala, kaj sva slišala, se je Marta zamislila, nagubala čelo in kakor sama zase zamrmrala:

«Če se le ni kaj zgodilo z Raznožnikom, z Janezom, ko je tako sam...»

Vsi trije smo potlej odšli k očetju in mu hlastno pravili, kaj se je zgodilo. Oče se je nasmehnil:

«Luka, ali slišiš?»

«Ho-hooj», je zategnil stric.

«Boštjanček in Polona sta slišala strašno ve», se je dalje šalil oče.

Vsi trije možje so se zganili in prišli pod hrast. Treba je bilo vnovič povedati vso zgodbo.

«Tako milo je zategnilo», je pravila zdaj teta Polona, «da mi je šlo kar mrzlo po kosteh.»

Možje so se spogledovali in ugibali.

«Jaz bi dejal, da to ni za smeh», se je popraskal Groga za ušesi.

«Bes te plentaj», je menil Luka, «sam Bog vedi, kaj bi dejal. Tako pri belem dnevu in sredi košnje, pa kaj takega! Bog naj razume.»

Stric Jernač je kapasto pogledaval zdaj enega, zdaj drugega. Resen, kakor je bil že itak vedno, je nagubal čelo in se odkašljaj. Potem je sedel pred mojega očeta in počasi in razsekano jel pripovedovati:

«Stari ljudje so pravili, da je v brezdnu za Pokojiščem končala svoje mlado življenje

žala grofica iz Planine, ki je imela neki toliko odličnih snubcev, da ni vedela, kako bi se naj bila odločila. Nazadnje je med dvema najodličnejšima moral odločiti boj. V tem boju je mrtev obležal tisti, ki ga je imela grajska gospodična najbolj rada. To jo je potrljo in tako spravilo ob pamet, da je pobegnila z doma in kakor nora tavalala okrog, dokler ni zašla v te kraje in skočila v brezdno. Moj stari oče niso nikoli rekli temu prepadu drugače ko „grofičja luknja“, bukvi tam poleg pravimo pa še mi samo „grofulja“. Potemtakem bi ne bilo nič čudnega —»

Stric Jernač je obmolknil in zamišljeno pogledaval zdaj tega, zdaj onega. Vsi so bili zdajci resni, tudi oče, ki se je še malo pred tem nagajivo smejal Polonini in moji preplašenosti.

«Kako pa potlej misliš?» se je prva iz otrplosti predramila teta Marta.

Stric Jernač je skomizgnil z rameni.

«Sam ne vem, kaj bi dejal», je kakor namesto njega odgovoril oče.

«Ali je potlej to tisto, ko pravijo, da je rešitev pridržana nedolžnemu otroku?» je lahko poizvedovala Polona, ki še vedno ni kazala nič veselja za smeh.

Stric Jernač je prikimal in povedal, kako je določeno, da reši lahko nesrečno grofično samo nedolžno dete, ki zakliče, čim zasliši iz brezdna kak proseč ali svarilen glas: «Bog ti daj večni mir in pokoj in večna luč naj ti sveti!» To mora zaklicati trikrat zapovrstjo in ne sme zbežati. Po tretji prošnji se dvigne iz brezdna proti nebu greha odvezana in očiščena duša grajske gospodične, pred srečnim otrokom pa obleži kup zlata in dragocenosti.

Ko sem to slišal, mi je bilo žal nesrečne grajske gospodične in tudi zaklada, ki bi bil lahko postal moja last. Otroško zaupno in skoro jokaje sem vzdihnil:

«Oh, teta Polona, čemu sva le neki bežala?»

Nekaj časa je vse molčalo. Oče je položil kladivo na tla, snel koso z rogovile in se zagledal proti «Grofičji luknji». Teta Marta se je sklenjenih rok oprla na grablje, teta Polona je kakor izgubljena s povešeno glavo stala kraj nje, a vsi trije strici so v polkrogu plegli pod hrastom in se spogledovali. Nihče si ni upal reči odločne besede, ki naj bi pojasnila čudni dogodek.

«Znamenje bi postavili», se je nazadnje odločil stric Jernač.

Nihče ni odgovoril, nihče pritrdil, dokler se končno ni oglasil moj oče:

«Kaj pa, če bi šli pogledat?»

«Jaz za ves svet ne grem več tjakaj», je brž poudarila Polona.

«Poglejmo», je potegnila Marta z očetom, «mogoče je —»

Kaj naj bi bilo, ni povedala.

Strici niso ugovarjali. Počasi so se dvignili, vsak je zavihtel svojo koso čez rame, pa so šli.

«Pojdiva še midva», sem zaprosil teto Polono, ki se je res dala pregovoriti. Obstali smo pri breznu, toda glasu ni bilo zdaj nobenega iz globine. Moški so tudi iskali sledi, toda teta Marta jih je kar precej zavrnila:

«Kam pa mislite?! Kdor bi padel tja doli, ne bi več klical!»

Res, to so morali priznati vsi

močne postave, je bila oblečena v temnomodro križasto obleko, ki je bila od vode že močno razjedena. Bila je tudi bosa. Truplo se je za lase in roke ujelo med korenine. Dekle je morda izvršilo samoumor ali pa se je zgodila nesreča. Kakor se sodi, gre za služkinjo Frančiško Bizjakovo, ki je bila zaposlena pri mesarju Franu Novljanu na Poljanski cesti. Bizjakova je odšla od Novljanana na velikonočno soboto in se ni več vrnila.

* **Nepreviden potnik.** Te dni je sedel 12letni Ivan Pintar, sin železniškega čuvaja pri kresniškem kolodvoru na travniku ob progi. Radovedno je motril mimovozeči vlak, ko je nenadoma vrgel vanj neki potnik, najbrže po nesreči, razbito steklenico. Preplašeni fantič se čudni pošiljki ni mogel več umakniti. Ostra črepinja ga je zadela v nogo in mu zadala globoko rano.

* **Samomor Slovenke v Zagrebu.** V Zagrebu je izvršila samomor služkinja Elizabeta Justova, rodom iz Dolene v Halozah. Zastrupila se je z veronalom ter si nato še prerezala žile na levi roki. Vzrok samomora ni znan.

* **Poskus samomora v Vodmatu.** Ko je stopila te dni v Vodmatu sestra neke trgovske nastavljenke v sobo, je našla sestro ležati preko postelje. Poleg na mizi je stala steklenica z raztopljenim hipermanganom. Sestra je takoj uvidela položaj ter spoznala, da se je dekle zastrupilo. Telefonirali so iz bližnje stražnice takoj po rešilni avto, ki je obupanko prepeljal v bolnico, kjer ji je zdravnik v naglici izpral želodec ter jo tako rešil sigurne smrti.

* **V Ljubljani odkrit brlog nemorale.** V Ljubljani so razkrili nočni brlog, v katerem so se že mesece ali celo leta vršile nedostojnosti. Policija je po preiskavi aretirala 50letno vdovo Adelo S. Vdova Adela je imela v Kapiteljski ulici št. 5 lepo, prostorno stanovanje. Ker ni živela v najboljših gmotnih razmerah, se je pričela baviti sprva samo od prilike do prilike z zvodništvo. V tem ogabnem poslu se je polagoma izpopolnjevala, saj je imela od takih poskusov vedno večje koristi. Dočim je prej posečala le predmestne gostilne in iskala tamkaj napol izgubljena dekleta kakor tudi petične moške, je jela pozneje obiskovati elegantnejše lokale, restavracije in kavarne, kjer je tipala za svojimi žrtvami. V njene mreže

so padle poslednji čas tudi 20letna Zvonka G., bivša uradnica, 21letna Olga P., bivša natakara, dalje neka Franja Š., posestnikova hči, pa tudi mnogo deklet z dežele, ki jih je vdova privabljala za spremembo od časa do časa. Vsa dekleta so se nastanila pri njej ter so imela pri njej tudi hrano. Ženska je dekleta pošiljala podnevi v kavarne, kjer so same poiskale stike z moškimi, najraje tujci, ali pa je šla z njimi gospodinja sama ter jih seznanjala z odjemalci plačane ljubezni. Ponoči so se v stanovanju v Kapiteljski ulici zbirale cele družbe. Vdova Adela je hotela pri svojem žalostnem poslu na vsak način obogatiti. Lovila in zapeljevala je čedalje več moških. Iskala jih je celo na ulici, zlasti okrog kolodvora. Njena dekleta so bila zelo pretkana in je marsikak gost drago plačal svoj obisk. Nekega

Specijalist za notranje bolezni 91

dr. Janko Pihlar

se je po večletni klinični praksi v inozemstvu naselil v MARIBORU in ordinira v Prešernovi ulici števil. 2, II. nad.

trgovca iz Dalmacije je Zvonka pod pretvezo, da je z njim v blagoslovljenem stanju, pripravila ob 35.000 Din. Ob par tisočakov pa so spravile svečnice Venere prav lepo število moških. Toda kljub temu dekleta niso imela denarja. Zvodnica je namreč še bolj prekanjena ter je dekleta neusmiljeno izkoriščala. To je sedaj postalo zanjo tudi usodno. Ker so se dekleta naposled čutila vendarle preveč izkoriščana in ker so opazila okrog hiše detektive, so se pred dnevi odločila, odšla korporativno na policijo in izpovedala vse. Policija je zaprla najprvo nje, sedaj pa je po končani preiskavi in zaslišanju številnih prič, aretirala tudi zvodnico ter jo izročila sodišču.

* **Ženo umoril.** Pred dnevi se je odigrala v Slavonskem Aradcu v Banatu krvava rodbinska žaloigra. Pri obedu se je mlinar Ordeg sprl s svojo ženo in je v razburjenosti zasadil ženi velik kuhinjski nož v prsa. Potem je položil težko ranjeno ženo v posteljo, po zdravniku pa se ni upal, da ne bi odkril zločina. Ker se je stanje

žene poslabšalo, jo je mlinar odpeljal v bolnico v Bečkerek. Zdravniki so javili policiji, da gre bržčas za strašen zločin. Policija je zaslišala ženo, ki ni hotela izdati moža in je izpovedala, da se je sama ponesrečila. Kmalu pa je žena poklicala zdravnika in mu povedala, da jo je hotel umoriti mož. Takoj nato se je žena onesvestila in je ponoči umrla. Truplo so obducirali in mlinarja so hoteli aretirati. Orožniki so ga iskali na domu, a ga niso našli, ker se je napotil v Veliki Bečkerek, da bi se sam javil policiji. Izjavil je, da je bil popolnoma pijan, ko je zasadil ženi nož v prsa. Živel je zelo slabo z ženo in se je nameraval od nje ločiti.

* **Aretecija prodajalke sumljivega blaga.** V neko gostilno v Gradcu pri Litiji je prišla 45letna Reza Sova, doma iz Zagradca pri Ambrusu v novomeškem okraju. Ko se je ženici dovolj odmočil jezik, je začela pripovedovati, da je sirota, ki išče že dve leti po svetu svojega moža. Mož jo je ob neki priliki pustil v Semiču v Belj Krajini, sam pa je izginil neznano kam. Ženska je prelezla že Gorenjsko, preiskala Ljubljano, odšla preko naših mej na Goriško, obšla je hrvatsko Primorje, pretaknila sušaško luko, pogledala je doli na Hrvatsko, a svojega nezvestega moža ni našla. Po močnem vinu precej opogumljena se je odpravila Sova na zasledovanje za svojo pogrešano zakonsko polovico tudi po Litiji. Vprašala je kar pri stojnici ob mostu, ali so kaj videli Sova, njene dezerterja. Ko je mislila Reza, da si je s primernim uvodom že pridobila naklonjena srca, je ponudila trgovcu N. več oblek, blaga in najrazličnejših drugih drobnarij v nakup. Trgovec je takoj sumil, da ponuja popotnica blago sumljivega izvora. Naročil ji je, naj le prinese blago, da ga vidi. Ko pa je odšla Reza po svojo bisago, je poslal trgovec po orožnike. Nič kaj lepo ni pogledala ženska, ko je uzrla ob svojem povratku lesk bajonetov in marke orožnike, ki so jo pozvali s seboj. Na orožniški postaji so razprostrli vso njeno kramo: več ženskih oblek, kotenine, platna za blazine, črnega klota, 1 par novih copat in nove ženske nogavice. Orožništvo z vso verjetnostjo domneva, da so morale biti te stvari nekje pokradene. Reza se sicer izgovarja, da je kupila to in še več drugega blaga na Sušaku, kjer je iskala svojega moža. Oblastva ne verujejo njeni izpovedi

«Kaj, ko bi spustili še kak kamen?» je menil stric Luka.

«Kamen?! Ali si ob pamet,» ga je hitro posvaril Grogga. «Kaj ne veš, da ne gre skušati sil, ki jih ne poznaš?!»

Kljub ugovoru je stric Luka spustil v globino precejšen kamen, ki se je med padanjem klopotaje odbijal s skale na skalo in nazadnje obležal na dnu. Nihče se ni oglašil iz globine.

«Zdaj pa imate,» se je zasmejal Luka, «babji strah in nič drugega!»

Kljub njegovemu smehu se ni hotel nihče smejati s stricem. Bili so vsi resni, skoraj nejevoljni na predrzneža, ki si upa na tak način izzivati sile pod zemljo.

«Jaz le še mislim, da bi postavili znamenje,» je ponovil zdajci stric Jernač svoj prejšnji predlog. Stric Grogga je prikimal in tudi oče ni ugovarjal.

«In za kakšno mašo bi bilo dobro dati,» je pripomnila teta Marta. «Meni se kar tako zdi, da nas čakajo hude novice.»

«Nikar ne kliči zla, ko samo rado pride,» je nejevoljno odvrnil oče.

Počasi so se potlej jeli pomenkovati. V nedeljo naj bi stopil stric Grogga po starega Tumleta, ki zna delati križe in podobne. Kar sem naj bi prišla oba skupaj, da si Tumle lahko ogleda kraj.

Še to in ono so se menili med delom, ko pa smo pozno pod noč šli proti domu, nam je vsa bleđa prijokala mati nasproti.

«Boštjan, Boštjan, Janez je na smrt bolan.»

«Janez?» se je zavzel oče.

«Klasova Jera, tisti kruljava, je prišla povedat. Zdi se ji, pravi, da ga božje meče,» je

vsa zbegana povedala mati in si venomer s predpasnikom otirala solze.

«Saj sem dejala, da bo kaj hudega,» je vzdihnila teta Marta, ki smo jo zdajci vsi pogledali z začudenjem in spoštovanjem.

«Da bi le —» je hotela začeti Polona, toda oče ji je osorno namignil, naj molči. Potlej je vzel mene v naročje in mi dejal, da ne smem materi nič praviti, kaj sva slišala s Polono.

«Mogoče ne bo tako hudo. Po Klepca bi poslali, kaj, Ana? In pa zaobljubili bi se —»

«Kakor veš — jaz sem čisto izgubljena,» je ihtela mati.

Doma je pred vežjo sedela na pragu kruljava Jera. Čim se spoznala glas mojega očeta, nam je prikrevljala nasproti in ihtela:

«Oh, ali slišiš, Boštjan! Kakšna nesreča, kakšna šiba božja! Janez je ves pobit in polomljen. Pod Mačkovim gričem, pri Strnadovi luknji nekje je kosil, pa pravi, da ga je vrglo —»

Potlej tiše, menda zaradi mene, da ne bi slišal:

«Meni se kar zdi, da bo to kazen za njegovo brezbožnost. Odkar se je Ana omožila, še ni prestopil cerkvenega praga. Ne k spovedi ne k obhajilu ga ni mogoče spraviti. Tak je, da se ga sam Bog usmili —»

Mati je vnovič zaihtela, oče pa samo:

«Ali je zdaj kdo pri njem?»

«Žive duše ni —»

«In ga pustiš kar tako?» se je skoro razjezil oče.

«Kaj pa naj storim?! Dejal je, da moram sem. Kakor naredim, ni prav. Za pet ran božjih, koliko moram jaz prestati!»

«No, no, le tiho,» je miril oče. «Zdaj se mudi!»

In materi:

«Po večerji pojdeva midva tja, kajne, Ana? — Luka,» se je nato okrenil oče k br. u, «ti bi pa stopil v Zadlog po Klepca. Noč je lepa. Če količkaj stopita, sta lahko pred dnem pri Raznožniku.»

«Jaz bom ostala pri otrokih,» se je ponudila Polona, «samo eden naj bo pri meni. Sama si ne upam biti —»

«Bom že jaz za pomoč,» je dejal Grogga.

«Midva z Marto opraviva živino,» je skrbno pripomnil Jernač in Marta je prikimala. V tem se je oglašila Jera:

«Boštjančka bi rad videl Janez, je dejal.»

«Oh, otrok bo pretruden,» je iz solz brnila mati, a oče:

«Ga bom pa jaz nesel.»

«Saj bom hodil, oče,» sem mu brž priskočil na pomoč. Bil sem vesel, da pridem proč iz obližja tega čudnega kraja, kjer morajo delati pokoro duše iz vic.

Na večerjo ni nihče mnogo mislil. Med jedjo smo ves čas molčali, potem pa brž odmolili in se podali vsak v svojo smer ...

(Dalje prih.)

Pretirana snaga.

Vaški pastir se je peljal z vlakom in po nesreči ubil šipo v kupeju.

Ko je moral plačati škodo, se je hudoval nad sprevednikom: «Kaj morate, za vruga, šipe vedno tako čisto pomiti, da jih niti ne vidim!»

kar na slepo, zato so jo pridržala v preiskovalnem zaporu, dokler se ne ugotovi, kje je dobila

* **Aretacija pustolovke Ljubljankinje v Zagrebu.** Te dni je bila v kavarni «Esplanade» v Zagrebu aretirana elegantna dama, ki je oktobra prejšnjega leta ukradla v hotelu «Imperial» na Kärntneringu na Dunaju japonskemu poslaniku v Bukarešti 150 angleških funtov ter razne dragocenosti. Pustolovka, ki je bila že kaznovana zaradi tatvine ter leta 1922. izgnana iz Zagreba zaradi vlačugarstva, je Frančiška Ruparjeva, rojena leta 1904. v Ljubljani.

* **Zločin zaljubljenega stareca.** Nedavno se je v Osijeku odigrala strašna ljubavna žalostna igra, ki je zahtevala dve žrtvi. Pred meseci je gostilničar Nenad Stanić vzel v službo mlado in lepo natakario Katico Lukačevič. Med starim gostilničarjem in mlado natakario se je vnela ljubezen. Natakario pa ni dolgo ljubila starega gospodarja in se je zaljubila v nekega mladega bolničarja iz osiješke bolnice. Ta je pridno zahajal v Stanićevu gostilno in ostajal pri natakario pozno v noč. Tako se je zgodilo tudi te dni in ko se je bolničar poslovil, je natakario šla spat v svojo sobo. Naslednje jutro je gostilničar vstal ob štirih in se splazil v poselsko sobo. S seboj je imel velik kuhinjski nož. Poleg Katicice je ležala še 18letna Ladislava Bogdanovičeva. Starec je napadel spečo Katico in jo zabodel z nožem v srce, tako da je v naslednjem trenutku umrla. Tedaj se je prebudila Ladislava in pograbila Stanića za roko. Ta jo je pa zabodel z nožem v trebuh, da je omahnula na posteljo. Nato je starec šel v kačo in se je obesil.

* **Prva žena ustreljena v Srbiji.** Te dni sta bila v Negotinu usmrčena Marija Laudanovičeva in njen svak Jovan Stajković iz Radujevev. Zagreška sta naslednji zločin: Mlada vdova Laudanovičeva ni mogla trpeti, da je njen oče vzdrževal zveze s ciganko Janiko, kateri je obetal dediščino vsega posestva. Nekoč sta se Marija in ciganka hudo sporekli, na kar je Marija nagovorila svojega svaka, da skupno ubijeta očeta in vsiljivo ciganko. Jovan Stajković in Marija Laudanovičeva sta se lani v noči od 28. na 29. marca prikradla k senenemu vozu na poljani, kjer je prenočeval Marijin oče s ciganko Janiko. Marija, preoblečena v moškega, je z grozovitim udarcem s sekuro na vozu razklala glavo svojemu očetu, ciganka Janika pa je medtem izginila v temno noč. Navzlic temu, da sta Marija in Jovan ukrenila vse tako, da bi bilo soditi, kakor da so starca in ciganko umorili počestni razbojnik, so orožniki kmalu dognali zločin. Pri veliki sodni obravnavi so sodniki obsodili Marijo Laudanovičevico in Jovana Stajkovića na smrt in sodbo je potrdilo tudi kasačijsko sodišče. Usmrtitev z ustrelitvijo se je izvršila te dni zjutraj ob navzočnosti številnih prebivalcev Negotina. Marija Laudanovičeva je bila prva ženska, ki je bila po prevratu usmrčena v Srbiji.

* **Ljudem, ki trpe na potrnosti, splošni onemoglosti, nezmožnosti za delo,** povzročena naravná grenčica «Franz Josef» živahno kroženje krvi in tako osveži vsakega bolnika. Vseučiliški profesorji in znanstveniki trdijo, da pripomore grenčica «Franz Josef» radi svoje lahko odvajajoče, učinkovitosti do splošnega osveženja duha in do veselja do dela. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

PROSVETA

Vsem članom in prijateljem Vodnikove družbe

Vodnikova družba v Ljubljani bo izdala v letu 1928., to je v tretjem letu svojega obstoja, štiri nadvse zanimive, zabavne in poučne knjige, kateré so:

1.) Vodnikova pratika za leto 1929. Ta bo pridesla poleg koledarske vsebine tudi celo vrsto zelo zanimivih spisov iz gospodarstva, zdravilstva, gospodinjstva in raznih drugih vprašanj, ki nas danes najbolj zanimajo. Bogato bo okrašena tudi s slikam.

2.) Fran Govekar: «Olga». Povest je zajeta iz burnega življenja povojnih let in globoko razgrinja bolesti, rane in strasti, ki so tedaj razjedale pod pritiskom trenutnih vojnih milijonarjev vse naše javno življenje v mestih in na deželi.

3.) Iv. Matičič: «Na mrtvi straži.» Ta zgodovinska povest nam bo obudila velike spomine davnih časov ter pokazala ono dobo, v kateri so se morali naši predniki boriti za svojo svobodo in življenje s krvoločnimi Turki.

4.) Iv. Lah: «V borbi za Jugoslavijo.» Ta veleznimiva knjiga bo podala ob 10letnici našega osvobodjenja vse one velike dogodke, ki so se godili tik pred vojno in med vojno okoli nas in pri nas, dokler nam ni zasijal naš 1. december 1918. Knjiga nam bo pripovedovala, kako se je pojavil beli orel nad Balkanom, kako je stopil na prestol naš kralj Peter Veliki Osvoboditelj, kako se je mala Srbija pripravljala na svoje veliko delo, kako so se hitro vrstili zgodovinski dogodki, dokler ni izbruhnila balkanska vojna in tik nato svetovna. Pripovedovala nam bo, kako je tudi slovensko vprašanje stopilo pred evropski svet in smo Slovenci iskali svoje rešitve v jugoslovantstvu, tako da smo lahko rešili sebe in svojo zemljo iz tujih rok. Knjiga bo bogato ilustrirana.

Ta lep književni dar Vodnikove družbe svojim članom naj bo v vzpodbudo vsakemu ljubitelju lepih knjig, ki še ni član Vodnikove družbe, da naj se takoj prijavi pri poverjeniku svojega kraja, odnosno naj prijavi svoje članstvo po dopisnici centralni pisarni Vodnikove družbe v Ljubljani. Letna članarina znaša 20 Din; znesek, ki ga lahko pogreša vsak prijatelj in ljubitelj lepih knjig. **Pristopajte v velikem številu k Vodnikovi družbi!** Čim več članov bo imela Vodnikova družba, tem lepše bodo njene vsakoletne knjige.

Ena izmed mnogih

Tako nekako leta 1921./1922. sem živel v mestu Blagoveščensk ob Amurju v Sibiriji. Tam sem se seznanil z ugledno trgovsko rodbino N. Gospa je bila mlada, izredno lepa ženska, ki je živela s svojim možem v res zadovoljnem in srečnem zakonu. Trgovina jima je uspevala in vse jima je šlo po sreči. Nenadoma pa boljševiki pridejo in aretirajo mladega trgovca, češ, da je ponarejal denar. Po mojem trdnem prepričanju je bil mož nedolžen. Zagovarjal se je, vendar mu ni nič pomagalo. Splošno je bilo razširjeno mnenje, da je bil uboječ žrtev političnih in zlasti še trgovskih nasprotnikov, ki so ga na ta način hoteli spraviti s pota, kar se jim je tudi res posrečilo. Kajti kljub vsem zagovorom je bil siromak obsojen na dvanajst let ječe. Poleg tega so boljševiki zaplenili vse njegovo imetje, tako da je uboga žena čez noč ostala brez sredstev in brez vsakršne zaščite, tako rekoč na cesti. Jokala je, obiskovala moža in mu nosila v ječo, kolikor in kar je mogla. Naposled jo je objela najstrašnejša beda. Ne možu ne sebi ni mogla več pomagati. Dohodkov nobenih, zaslužka nikakega, taka je ostala reva sama. Tedaj se je usmili židovski agent in ji ponudi mesto ekonomke (gospodinje) pri neki inozemski rodbini na Kitajskem. Gospa nekaj časa okleva in premišljuje, naposled pa se le odloči, ker se ji zdi, da je to v njenem položaju edina rešitev. Žid ji posodi denar za prv seveda proti podpisu primerne zadolžnice. Potem se gospa odpelje.

V svojem nadaljnjem tavanju po svetu sem že skoro pozabil na to prijazno rodbino in na njeno trpko usodo. Leta 1927. sem bil potem v Tsingtauu. Junija meseca je bilo, ko hodim po ulicah in ogledujem izložbe. Ustavim se pred izložbo svile in drugega sličnega razkošja. Naenkrat opazim, da sta obstali pred izložbo tudi dve elegantni dami, ki sta govorili ruski. Ruski jezik me je napotil, da se okrenem in začnem opazovati ženske. Zazdi se mi, da mi je glas elegantne dame znan. Vsa v svili in v zlatu se blešči ženska, samo obraz je nenavadno razoran. Ko ženska opazi mojo pozornost, se začne obnašati kakor pač gre počestnim ženščinam. Tedaj se opogumim in jo po rusko ogovorim, da-li ni ona iz Sibirije iz mesta Blagoveščensk. Ženska zardi, se prestraši, po-

mišlja in mi po kratkem oklevanju prizna, da je ona res žena nesrečnega trgovca N.

Strašna je zgodba, ki mi jo je povedala. Židovski agent, ki jo je izvabil pod krinko službe po svetu, jo je oddal v zloglasen bar. Ker je potovala z izposojenim denarjem, se je morala vdati v svojo usodo. Poleg tega je morala takoj ob prihodu podpisati novo zadolžnico za obleke, ki jih je prejela; kajti nastavljena je bila kot plesalka. O gospodinjstvu in inozemski rodbini ni bilo ne duha ne sluha. Tako je postala prava sužnja brezsrčnega trgovca z ženskami, ki je po mili volji in brez usmiljenja prodajal njeno lepoto in jo tlačil dan na dan globlje v blato najhujše propalosti.

Kakor njej, je pripovedovala, se godi nešteti ruskim ženam in dekletom, ki jim je revolucija vzela dom in družino. Židovski agentje jih izvabijo z raznimi obljubami v svet. Ponujajo jim ženine, službe in lepo bodočnost, čim pa se taka reva spusti v pogajanja in se poda na pot, je že izgubljena. Blato jo objame, razje in polagoma pogoltne. In nikjer, nikjer pod milim Bogom ni rešilne bilke zanjo.

Hotel sem jo vprašati, da-li kaj ve o svojem soprogu, toda trpka zgodba njenega življenja teh zadnjih par let mi je zaklepala jezik. Kakor mučenico sem jo gledal pred seboj. In ko sem se ta hip spomnil njene nekdanje očarljive lepote in tiste tihe, srečne domačnosti, ki je vladala na njenem domu, me je zaskelilo globoko v duši. Tako me je prevzel gnjev, da nisem več mogel vzdržati v bližini te nesrečne ženske. Tiho, kakor da me teži greh, sem se poslovil. In sram me je bilo v tistem trenutku, da sem človek.

Po spominih M. Muca
napisal I. Albrecht

ŽENSKI VESTNIK

Vzgoja otroka

Resnicoljubnost je ena najlepših čednosti. Resnicoljuben človek je vedno tudi pošten človek. Saj pravi že pregovor: Kdor laže, ta krađe...

Zato je treba otroka že od vsega početka vzgajati k resnicoljubnosti in odkritosrčnosti. Mati bo svojemu otroku zastoj pridig vala, kako lepa je resnica in kako grda je laž, če se mu sama pa tudi laže. Mati naj na otrokova vprašanja nikdar ne odgovarja z raznimi lažmi, ker otrok prej ali slej le pride na resnico.

Seveda je težko, otrokovo radovednost, ki je zelo velika, vedno in povsod zadovoljiti. Otrok stavlja večkrat tudi vprašanja, na katera mu je sploh težko ali pa nemogoče odgovoriti. Toda mati se mora vedno potruditi, da otroku na stavljená vprašanja dá primeren odgovor, ki na en ali drug način odgovarja resnici. Nikdar naj mati ali oče ne porečeta otroku, da česa ne veda, zakaj s tem izgubita pri otroku tisto zaupanje, ki ga ima skoro vsak otrok, da mati in oče vse veda.

Če otrok vprašuje stvari, ki mu jih nikakor ne moreš povedati, mu obljubi, da mu boš povedala in razložila, ko odrase, da je sedaj še premajhen in da ne bi mogel razumeti, tudi če bi mu povedala. Otrok se bo gotovo zadovoljil s takim odgovorom. Jaz sama sem to na svojih otrokih preizkusila.

Mati naj otroka tudi vedno navaja k resničnemu pripovedovanju in naj ne dopušča, da bi otrok vedno vse pretiraval. Paziti mora, če se je otrok kaj pregrešil, da vse po pravici pove in da ne skuša stvar zavijati ali pa olepševati. Otrok mora povedati čisto resnico.

Če otrok pripoveduje materi, kaj vse je videl ali počel, ko je ni bilo doma, naj ga poslušá, in če je zagrešil kaj nepravilnega, naj ga nikar zaradi tega ne kara, ker bi s tem samo zamorila njegovo odkritosrčnost. Ko je vse povedal, naj mu prijazno dopové, če kaj ni naredil prav, in ga opomni, naj tega v drugič nikar več ne naredi.

Le tako vzgojen otrok ima zaupanje v mater, ker vidi, da najde pri njej razumevanje in sočutje. In taka mati, ki je vzgajala otroka k resnicoljubnosti, bo imela vedno tudi dostop do njegove

notranjosti in tudi res materinski vpliv na ves njegov razvoj in njegovo početje.

Vzgoja k odkritosrčnosti in resnicoljubnosti je pri otroku največjega pomena za vse njegovo življenje. Resnica je hčerka božja, daj svojemu otroku, da jo bo ljubil in spoštoval. In da bo enkrat pošten mož, poštena žena. Meta.

Vrt v maju

Za poznejše presajanje vsej — v kolikor že nisi poprej — sedaj vse vrste kapusnic, solate, kolerabe in peso.

Na stalno mesto vsej pritlični fižol, visoki fižol (preklar), grah, koruzo, kumare, buče, redkev, zimsko redkev, solnčnice.

Maj je mesec presajanja. Z gorkih in hladnih gred presajamo sedaj vse za presajanje dorasle rastline. Pleti je sedaj že tudi treba, ker mnogo plevla že bujno poganja.

Zelo važno je okopavanje že prej posajenih rastlin, da pride zrak, solnce in voda laže do korenin.

Skrajni čas je za setev enoletnih in večletnih evetlic. Arabis, primule, vijolice razdeli in presadi. Ob suhem vremenu pridno zalivaj presajene rastline s postano vodo. Jagode, ribez in kosmulje oplevi in okoplji.

Pravilna setev fižola. Pritlični fižol sej tako, da deneš v vsako jamico po 3—4 fižole, pri fižolu-preklarju pa po 4—5 fižolov. Taka setev dá največji pridelek. Navada, dajati k prekli po 9—11 fižolov, je napačna, je samo potrata semena in manjši pridelek. Napačno je tudi mnenje, da se fižola ne sme gnojiti. To velja samo za grah. Fižol pa stoprav potrebuje dobro pognojeno zemljo, da dobro uspeva.

Jagode. V suhem vremenu jih je treba dobro zalivati. To sicer ni potrebno vsak dan, ampak kadar zalivaš, takrat zalij temeljito. Jagode ljubijo veliko mokrote, in če trpijo sušo, dajejo samo droben in malo okusen sad.

Beluš (špargel). Kadar režeš beluše, dobiš poleg lepih in debelih tudi tanke in nerazvite. Odreži tudi té vselej, ker le slabijo korenino, a tebi ne dajo nobenega dobička.

Nekaj o žabah in krastačah. Žabe in krastače (krote) so vrtu zelo koristne. Žaba je najboljši pomočnik vrtnarjev. Ona je najpridnejša pokončevalka raznih žuželk, ki delajo škodo po vrtu. Lovi muhe, večče, metulje, mušice, zemeljske bolhe, zatira polže in gosenice, pokončuje razne zalege hroščev in črvov, skratka, žaba je najboljši vrtnarjev prijatelj, in kdor jo preganja s svojega vrta, ravna nespametno. Istotako koristna je tudi krastača. Ona preganja po vrtu posebno gliste in bramorje, v kleti pa ščurke in druge golazen. Ker je zelo požrešna, pokonča ogromne množice vrtnih škodljivcev.

Za kuhinjo

Polpete. Tako imenujemo mesene zrezke ali emočke v paradižnikovi omaki. Narediš jih na naslednji način: Vzemi pol kilograma kuhanega govejega mesa in ga prav dobro sesekljaj. Prav tako dva stroka česna. Eno majhno čebulico drobno razreži in oprži na masti, nato pa sesekljaj skupno z mesom. Poldrugo žemljo namoči v vodi in jo potem dobro otisni. To prideni k sesekljanemu mesu, potem še za noževno končnico popra, dve jajci ter malo soli. Vse to dobro premešaj (kakor za mesene klobase), nato zmoči roke v vodi in napravi male okrogle zrezke ali emočke. V kozico deni pol žlice masti, in ko je ta vroča, pokladaj zrezke na mast. Peci jih tako dolgo, da povsod lepo porjave. Med tem pripravi naslednjo omako: V manjšo kozico deni pol žlice masti in ko je ta vroča, deni dve žličici sladkorja. Ko sladkor porumeni, deni eno žlico moka, in ko tudi moka porumeni, deni eno žlico paradižnikove mezge in zalij z vodo, da dobiš primerno gosto omako. To kuhaj približno pol ure, potem dodaj eno žlico smetane ali pa tri žlice mleka. Ko preve, zlij to omako na zrezke in pusti še kakih deset minut prekuhati, pa je gotovo. Zraven lahko

daš kot prikuho pražen riž, valjance ali pa zmešan (zmečkan) krompir.

Zmečkan krompir (piré). Olupi en kilogram krompirja, ga operi in skuhaj v slani vodi. Ko je kuhan, vodo ocedi, nato ga dobro stlači. Daj eno žlico sirovega masla (ali pa vroče masti), dobro zmešaj in prilij še četrt litra vročega mleka. Nato še enkrat dobro zmešaj, pa je jed gotova. Povrhu jo lahko tudi malo zabeliš z oevirki.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Iz zgodovine slovenskega kmetskega stanu

Kmetijski upori v XVI. stoletju.

I.

Knjiga zgodovine slovenskega kmeta ima več žalostnih kakor veselih listov. Veliko je moral kmet prestati pred domačimi in tujimi sovražniki. Bil je večkrat edin branitelj slovenske zemlje pred tujimi nasilniki, zlasti Turki, a zato ni dobival plačila, temveč je bil največkrat deležen le grde nehvaležnosti in ni smel svobodno uživati sadov zemlje, ki jo je obdeloval in do katere je edini imel pravico. Ni torej čuda, da mu je včasih zavrela kri in da je dvignil pest in koso ter mahnil po onem, ki mu je delal krivico.

XVI. stoletje je ena izmed najžalostnejših, a obenem tudi najbolj junaških dob v zgodovini slovenskega kmetskega stanu. Na dve strani se je moral boriti kmet: braniti je moral svojo zemljo pred dednim sovražnikom krščanstva, krvoločnim Turkom, obenem pa biti obupen in nenak boj z graščaki za svoje najsvetejše pravice. Lepo poje pesnik Anton Aškerc o tem neznošem stanju slovenskega kmeta v XVI. stoletju. Ubogi slovenski trpini tožijo pred cesarjem:

Karkoli se komu poljubi,
počenjati z nami sme vsak;
po hrbtu pretepa nas Turek,
a v lice nas bije — graščak.

Od nekdanj napada nas Turek,
sovraži nas, ker je — pogan!
A mi, cesarost, smo kristjani,
graščak pa je tudi — kristjan!

Mi sejemo — grad nam požanje,
njegovo vse, naše pa nič!
In zjutraj naš, to je tlaka,
večerja je — valpetov bič!

Bil je to obupen klic na pomoč, ki pa ni prišla; zato je morala govoriti pest.

Poskusimo zgodovinsko razložiti, kako je moglo priti do tolike nezadovoljnosti. V srednjem veku se je kmetom godilo precej dobro. Bili so imoviti, ponosni na svoj stan ter so uživali precejšen ugled. Ob koncu srednjega in v začetku novega veka pa so se razmere jako izpremenile. V XV. stoletju, ki spada še v srednji vek, so naše dežele silno veliko trpele pred Turki. Skoraj vsako, včasih celo po večkrat na leto, so pridrvili nad naše kraje, kjer so morili, ropali in požigali ter odganjali v sužnost ujete kristjane. Ker se je to ponavljalo celo stoletje, ni čuda, da je dežela popolnoma obubožala. In ker je moral večinoma je kmet vzdržati in odbijati te navale in trpeti škodo turškega puščanja, se ne moremo čuditi, da je popolnoma obubožal in da se ga je loteval obup. Te razmere pa še niso potisnile kmetu orožja v roko.

Turški nadlogi so se pridružile še druge nesreče, predvsem gospodarske izpremembe, ki so nastale ob začetku novega veka. V srednjem veku niso plačevali z denarjem. Blago se je zamenjavalo za blago. Tako je kmet s poljskimi pridelki plačeval druge potrebščine. Tudi graščaku je dajal desetino v blagu. Vladalo je, kakor pravimo v narodno-gospodarski vedi, naturalno gospodarstvo. V začetku novega veka pa se je začelo naturalno gospodarstvo umikati denarnemu. Iz tega so se rodile za kmeta zle posledice. Prej je graščak zahteval od kmeta

žino. Z uvedbo denarja pa je poskočila cena poljskim pridelkom. Zato graščak ni več zahteval od kmeta le toliko, kolikor je sam potreboval, temveč čim dalje več, ker je lahko za drag denar naprej prodajal. Začel je kmeta v pravem pomenu besede izžemati in se z delom žuljavih rok bogatiti. Ni se več oziral na določila urbarjev. To so bile knjige, ki so se hranile po graščinah. V njih so bile zapisane pravice in dolžnosti kmetov, ki so bili podložni graščaku. V urbarjih je bila torej zapisana in zajamčena «stara pravda», za katero so kmetje začeli bo-

«Gospoda nam vzela je pravdo...
Ti, cesar, nazaj nam jo daj!»

Tako zahtevajo kmetje v že omenjeni Aškercovi pesmi svoje pravice. Graščaki so namreč začeli ponarejati urbarje. Zato se je nudilo dovolj prilik. Kmet je bil nepisemen; zato ga je graščak tem laže prevaril. Ko je na primer prešed posestvo od očeta na sina in se je to zapisalo tudi v urbar, je graščak pripisal k starim datjavam še nove. Taka prilika je bila tudi kmetova smrt, prodaja posestva v druge roke in podobno. Tako so težila kmeta vedno hujša bremena. Radi večnih vojska so se povišali tudi državni davki, ki jih je moral plačevati večinoma kmet. Za brambo dežele proti Turkom, ki so že celo stoletje prizadevali kmetom toliko gorja, pa ni ukrenilo ne plemstvo ne država ničesar, kar bi bilo zares kaj pomagalo.

To bi bila kratka slika težkega položaja slovenskega kmeta v XVI. stoletju. Položaj uboge kmetske pare gotovo ni bil zavidanja vreden. Kmet je bil poleg tega predmet zaničevanja. Oholi graščak si je dovolil tudi marsikaj, kar je žalilo kmetovo osebno dostojanstvo. Po graščinah se je razpaslo grdo, nenravno življenje. Tako niso bili redki primeri onečaščanja kmetskih žena in hčera.

Razložili smo, kakšne so bile razmere, v katerih je slovenski kmet v skrajnem obupu prijel za orožje in začel boj za «stara pravdo», ki mu jo je bila vzela gospoda. — V prihodnjem

„Prijatelj zdravih tolažba bolnih“

lahko so nazivali že naši stariši in dedje pravi lepodišči »Fellerjev« bol ublažujoči

„ELSA-FLUID“

tako so nazivali več kot 30 let njegovi zvesti odjemalci to priljubljeno narodno sredstvo in kozmetikum, ter v mnogim zahvalnim listima priznavajo, da se imajo zahvaliti edino pravem Fellerjevem »Elsafluidu«, ako so se obvarovali pred prehladom, kihanjem, influenco, gripo, kašljem, hripavostjo, kakor tudi da niso trpeli na nespavanje, nervozni in slabosti. Ker kaj je vzrok vsem tem težavam? V največji meri je krivo nezadostno negovanje telesa in slabi obtok krvi! Toda s čim se telo najbolj neguje in na kak način se krvotok najneškodljivije in najugodnije pospešuje? Potom ohranjanje, mazanje in pranje s pravim »Fellerjevim« Elsafluidom, kateri je prirejen iz sokov raznih zdravilnih rastlin, in koja uporaba zunanja kakor tudi notranja prija želodcu in vsemu ostalemu telesu. Poizkusite! Kmalu bo Vaše razpoloženje veselo, Vaš tek izvrsten, volja do dela se bo ojačila, čutili se boste osveženi in pomlajeni! Toda kje si boste nabavili ceno in pravi »Fellerjev« Elsa-Fluid?

V lekarnah in vseh tozadevnih trgovinah kjerkoli bode zahtevali. Povsod bode plačali za poizkusno stekleničko 6 Din, za dvojno 9 Din, za specialno steklenico 26 Din. Ali, ako naročite direktno po pošti stane z omotom in poštino vred 9 poizkusnih ali 6 dvojnih ali 2 specialni steklenici 62 Din. Nasprotno 27 poizkusnih ali 18 dvojnih ali 6 specialnih steklenic 200 Din. Naslov označite jasno.

E. FELLER, Stubica Dr. hrvatska.

članku pa bomo orisali, kako se je ta junaški in pravični boj žalostno končal in položaj kmetov še poslabšal.

O narodni pesmi

V članku, v katerem smo razpravljali o duhovni kulturi, smo označili umetnost kot njen poglaviti sestavni del. V proizvodih umetnosti je dajal že človek na prvotni stopnji omike duška svojemu prirojenemu zmislu po lepoti. Pri tem pripada pesništvo izredno važna vloga. V pesmi je izražal narod svoje veselje in svojo žalost, ljubezen in srd, hrepenenje in upanje; v njej je pel hvalo božanstvu ter se spominjal junaških del svojih prednikov in se navduševal za borbo proti sovražnikom.

Vedno in povsod so živeli med narodom tudi pesniki — glasniki narodne duše. Tudi v času, ko je moral narod bojevati hud boj za svoj obstanek, tako na primer v onih trdih in krvavih časih, ko je Slovence pestil in davil krvoločni Turek, tudi v takih časih je občutil preprost človek potrebo po pesmi; še več, v takih časih je narodna pesem še krepkeje zaživela ter postala glasnica trpljenja, budnica novega upanja ter priča nezlomljive vere v zmago pravice in svobode.

Poizkusimo izluščiti bistvo narodne pesmi! Če govorimo o narodni pesmi, mislimo navadno na razliko med narodno in umetno pesmijo. Tako pravimo, da je pesem, ki poje, kako je kralj Matjaž rešil kraljico Alenčico iz turške sužnosti, narodna pesem; o pesmi pa, v kateri opeva Prešeren muke in trpljenje nezakonske matere, pravimo, da je umetna pesem. Kje je torej razlika med tema dvema pesmima? O pesmi «Nezakonska mati» vemo, da jo je zložil pesnik Prešeren, pesmi «Kralj Matjaž reši Alenčico iz turške sužnosti» pa ne poznamo pesnika; neznano nam je, kdo in kdaj jo je zložil. To je pa le vnana razlika. Bistvo leži globlje.

Narodne pesmi ni morda zložil narod, ker narod ne zлага in ne more zlagati pesmi. Kot je zložil «Nezakonsko mater» en sam pesnik, Prešeren, tako je zapel tudi vsako narodno pesem en sam pesnik, ki ga lahko imenujemo narodnega pesnika. Ta pesnik se pa po svoji izobrazbi, po mišljenju in čuvstvanju ni prav nič ločil od ljudi, med katerimi je živel; imel je te en dar več kakor njegovi sovrstniki: bil je pesnik in kot tak glasnik čuvstev, mišljenja in stremjenja postalega naroda.

Z narodno pesmijo je nastal tudi napev, po katerem je narodni pevec zapel pesem najprej ožjemu krogu poslušalcev, morda pozimi na preji ali pri počitku po skupnem delu na polju, morda v veseli družbi, pri ženitovanju itd. Pesem ni bila nikjer zapisana, saj narodni pesnik ni znal pisati. Če je ugajala poslušalcem, so jo za njim peli in ponavljali in kmalu jo je poznala vsa vas. Tak narodni pevec je prišel tudi v sosednja sela, kjer je naprej širil svojo pesem. Za njim pa so jo z večjimi ali manjšimi izpremembami peli tudi drugi. Tako se je pesem po ustnem izročilu širila iz kraja v kraj ter prišla tudi na potomee, postala je vobče znana in tako v pravem pomenu narodna.

Tako smo prodrli do bistva narodne pesmi, o kateri zdaj lahko rečemo: Kakor umetno, tako je tudi narodno pesem zložil en sam pesnik, in sicer z napevom, po katerem jo je zapel svojim poslušalcem. Če je bila zapeta pesem taka, da se je prilegala čuvstvanju in mišljenju vsega naroda, si jo je ta zapomnil in jo sprejel za svojo, s čimer je postala zares narodna.

Kaj opevajo naše narodne pesmi? Ze iz bistva stvari same izvira, da je moglo dati snov za narodno pesem to, kar je narod v prvi vrsti zanimalo. Če se pri tem omejimo na narodno pripovedno pesem, moramo reči, da je moral narodni pevec opevati take splošno znane dogodke, ki so zadevali ves narod in ki tvorijo njegovo zgodovino. V junaški narodni pesmi je mogel pesnik opevati boje, v katerih se je proslavil marsikateri junak, boreč se proti sovražniku, ki je ogrožal svobodo vsega naroda.

Med dogodke, ki so najgloblje segli v usodo Slovenskega naroda in ki so vzvalovili vse plasti,

spadajo turški boji, spada junaška doba 15. stoletja, ko so morali Slovenci pretrpeti toliko nepopisnega gorja pred divjimi Turki. V tem stoletju so prihrumeli Turki skoraj vsako leto, marsikatero leto celo po večkrat, v slovenske pokrajine, koder so ropali, požigali in odganjali v sužnost ujete kristjane. Slovenci so morali braniti pred krvoločniki vero in imetje, pri čemer so bili navezani večinoma sami nase, ker jim država ni prav nič pomagala. Zato smemo po pravici imenovati to dobo junaško dobo slovenskega naroda, ki je našla svoj izraz tudi v narodnih pesmih.

Na podlagi povedanega se ne bomo čudili, da opeva večina naših narodnih junaških pesmi boje s Turki, ker so ti dogodki razgibali ves narod. Tako je postal junak slovenske narodne pesmi kralj Matjaž, v katerem opeva in slavi narodni pevec junaštvo vsega naroda, ki je moral v tej dobi pretrpeti hudo preizkušnjo.

Nebroj je narodnih pesmi, ki so nastale v dobi, ko so bili Slovenci še nepismeni. Te pesmi so nam glasna priča, da je narod tudi takrat živel kulturno življenje, da mu nista bila dosti le jed in pijača, da je potreboval tudi duševne hrane, ki mu je dajala moč, da je vzdržal na svoji zemlji, za katero se je boril s tolikim junaštvom in samozatajevanjem.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Mlaj v Beli Krajini

Talčji vrh, koncem aprila.

Belokranjci proslavijo mesec maj s tem, da postavijo v sredi svoje vasi nebotično smreko, ki ima okleščene veje ter obeljeno deblo; puste ji le kake 3 m visok vrh z vsemi vejami. Če ne dobe prav visoke smreke, jo sestavijo iz dveh, spojni del pa močno okučejo z železjem. V vrh pripnejo tudi trobojnico, pod veje pa obesijo tri vence, spletene iz smrečevja. Da venci lepše stoje, dajo za ogrodje kaj radi zelene obroče, ki pa, seveda, niso vidni. Venci so od vrha proti zemlji sorazmerno vedno večji po obsegu. Med smrečevje opletejo pisane trakove in rože, katere so naredile deklice iz papirja. Včasih vidiš plapolati tudi tu in tam kako zastavico.

Dviganje smreke zahteva precej napora, ker je smreka velika, saj vas z najvišjo smreko odnese prvenstvo. Ko smreka že svobodno stoji, se sprimejo pod njo trije fantje tako, da je deblo v sredi, zaplešejo okoli kolo trikrat naprej, trikrat nazaj ter pojo:

Smreka, smreka visoka,
visoka do neba
u našem selu zrasla je,
zrasla kao treba.

Hrasti so ozeleneli in z njihovim zelenjem je prispela grlica z juga, od «vezma» (velike noči) sem pa kuka že kukavica in slavček jo je primahal ob istem času, najprvo samci, za teden dni pa samice, in to naravnost v letošnji grm, kjer sta gnezdila. Noč leži nad poljano, slavček drobi vse do druge ali celo tretje ure zjutraj svoje pesmice. Fantje, ki stražijo mlaj ponoči, so si razpeli šotor ali pa se v kakem bližnjem seniku razgovarjajo, streljajo v zrak, vriskajo in tudi pojo, najraje naslednjo:

Haj, haj,
dunjadaj,
prošel zelen je Juraj,
za Jurajem došel maj.
Haj, haj,
dunjadaj!

U polje išli smo po smreko
kakor bi po žutu beko...
Smreka u selu je naš «maj»,
hajli, hajli, dunjadaj.

V starih časih je bil postavljen mlaj sredi vsake vasi, zato ga niso čuvali. Šele sedaj, ko ga postavijo v kaki vasi, ga morajo čuvati, da jim ga ne podro iz dotične vasi, kjer ga niso postavili.

Ako je v vasi manj fantičev, stražijo do polnoči deklici, ki bi ob najmanjšem sumu alarmi-

rali vso vas. Ako bi jim podrl drugovaščani mlaj, bi bilo to stražarjem v največji zasmeh. Mlaj stražijo vsako noč od prve do zadnje noči v mesecu maju. Podnevi ga navadno ne požagajo, ker se jim zdi to pod častjo.

Proti požaganju je fantovska iznajdljivost že iznašla razna sredstva: v Rodinah okujejo mlajevo deblo kake 3 m visoko s pločevino; na Suhoru ga ovijejo nagosto z debelo žico, katero bi pogledala žaga kaj postrani; v Petrovi vasi so napeljali okoli mlaja daleč okoli žico, na koncu pa obesili zvonec; če bi se kdo zadel v temni noči, bi precej zazvonilo. Fantje iz Talčjega vrha pa privežejo k mlaju psa, ki je najzvestejši čuvaj vasi, in ta dá precej znamenje, če bi se hotel kdo približati. Manjše mlaje še posebno radi požagajo ali celo posekajo ter jih zavlečejo, če je le čas, na kako hruškovo drevo.

No, upamo, da se to ne bo zgodilo našim zvestim stražarjem in da bodo častno pozdravili s stoječim mlajem še prvi junij!

Albin Čebular.

Prekmurje zapušča klerikalce

Beltinci, koncem aprila.

Borba poslancev KDK za pravice prečanov je našla tudi med prekmurskim narodom pravilno razumevanje. Odprle so se oči že velikemu številu pristašev iz vrst SLS, ki so bili do sedaj velika opora svojih voditeljev in so še pri zadnjih skupščinskih volitvah dali svoje kroglice zanje, v upanju, da jim bodo ti gospodje zato, ker so se zvezali z radikali, edini mogli olajšati težka bremena. Vse obljube poslancev SLS posebno v Prekmurju, so ostale samo obljube in nič čudno, če so volilci ogorčeni nad klerikalno politiko. Vidijo pač, da Kleklove «Novine» teden za tednom pišejo o uspehih svojih poslancev, a teh uspehov nihče ne vidi.

Edini uspeh, katerega «Novine» s ponosom lahko beležijo, je ta, da so «Novine» dosegle rekord blatenja svojih nasprotnikov. Prav ti izbruhi in napadi na žerjavovce in radičevce so zavrnili volilce od SLS.

Začela se je pri nas tudi čvrsta agitacija za ustanovitev skupne fronte vseh naprednih strank. V to svrhu sta bila že dva sestanka pristašev SDS in HSS, na katerih se je soglasno ugotovila potreba skupnega dela proti skupnim nasprotnikom, klerikalcem in radikalom. Izvoljen je tudi že pripravljalni odbor, ki ima nalog, podvzeti potrebno agitacijo med narodom.

Naše geslo je: vztrajati v borbi ramo ob rami z izmozganim narodom, ubogega davkopljučevalca pa pravilno poučiti, komu se ima zahvaliti za vse zlo neenakosti v državi. Borbe se ne bojimo, ker smo trdno prepričani, da hodimo po pravi poti in je le potrebno pravilno razumevanje s strani naroda o našem delu.

Obračamo se z zaupanjem na narod, da nam pomore izvojevati pravice, katere nam gredo. Vedeti moraš, ubogi davkopljučevalec, da nam preti še hujše, če kmalu ne stopiš v naše vrste in nam pomoreš vreči vse okrutnike, ki slabo gospodarijo s tvojim denarjem. Naj vedo poslanci SLS, da jim nisi dal kroglic zato, da v Beogradu slepo glasujejo za radikalsko, nikdar polno malho.

Na shodih, ki se bosta vršila v Beltincih in Dobrovniku v najkrajšem času, naj nastopijo govorniki obeh strank, da bo narod čul in vedel, kako globoka je vzajemost vseh, ki se danes skupno borijo za ljudske pravice.

ZANIMIVOSTI

× Preiskava o atentatu na italijanskega kralja še ni končana. Zanimivo je, da fašisti o preiskavi nočejo dati nikakih obvestil. Vse kaže, da je prvotna domneva, da so pri atentatu sodelovali sami fašisti, utemeljena. O tem pričajo poročila inozemskih listov, ki očitajo fašistom, da je bil atentat delo njihovih rok. Preiskava,

ki jo vodi general Balcano, je osredotočena na fašistične organizacije v Milanu in okolici. Preiskovalna komisija zaslišuje vsakega fašista, ki mora dokazati, kje je bil zadnjih 24 ur pred atentatom. Preiskavo vodi posebno fašistovsko sodišče. Oblastva so že ugotovila, da gre za izdajo med fašisti samimi. To dokazujejo tudi priprave za atentat. Nameščenje peklenjskega stroja v kandelabru je zahtevalo precej časa in preiskovalno sodišče sumi, da je za pripravljajoči se atentat vedela policija sama. Zato so bili aretirani vsi stražniki fašistovske milice, ki so imeli takrat službo na usodnem kraju. V preiskovalni zapor sta morala tudi dva policijska častnika.

× **Neprestani potresni sunki v Bolgariji in Grčiji.** Potresni sunki v okolici Plovdiva (Bolgarska) in v okolici Korinta (Grčija) se vedno ponavljajo, vendar pa so znatno slabši kakor so bili zadnje dni. V Korintu preiskujejo vojaški oddelki razvaline ter so izkopalni že številne žrtve zadnje katastrofe. Pri reševalni akciji se je več vojakov smrtno ponesrečilo, več pa jih je bilo ranjenih. V kleti neke hiše so našli tri otroke, ki so po čudnem naključju ostali živi, dasi se je hiša podrla do tal. Ležali so v sodu in so bili tako sestradani, da niso mogli vstati. Prepeljali so jih takoj v bolnico kjer so si kmalu opomogli. Med prebivalstvom vlada še vedno strah pred nadaljnjimi katastrofami. Napovedujejo se še nadaljnji katastrofalni potresi, in sicer v prvi polovici maja. Te napovedi so morda le razgreta domišljija.

× **60 let stara jed.** Pred 60 leti je neka ugledna newyorška dama poklonila svoji novorojeni vnukinji zelo okusen puding, ki je bil mojstrsko delo na polju slaščičarske umetnosti. Puding je izročila roditeljem z izrečno željo, da ga sme vnukinja jesti šele, ko bo 60 let stara. Minilo je 60 let in mala vnukinja je med tem postala že stara mati. Njeni svojci so sklenili, ta dan slovesno proslaviti. Napravili so slavnostno pojedino in na mizo je prišel tudi puding, ki je čakal isto

Svila.

Če se s svilo pravilno postopa, bo vzdržala dolgo in se ne bo potrgala niti razpala.

Radi tega svila ne sme priti v vročo vodo, ampak jo je treba nalahko premečkati v mrzli raztopini „RADIONA“.

Ker je „RADION“ izredno sredstvo za pranje, je tak način pranja popolnoma zadosten, da svilo čisto opere.

Po takem pranju se svila izpere v mrzli vodi, a prvi taki vodi se doda malo kisa, da se pokažejo barve v svojem pravem sijaju.

Posebno važno je, kako se svila suši. Svilo je treba zaviti v platno in gladiti z likalnikom, ko je še malo vlažna. Tako bo svila ohranila svoj sijaj.

Vaše telo

zahteva nego, da ostane zdravo. Za pravo nego telesa se uspešno uporabljata že od delovnih časov pravi Fellerjev milodišeči Elsafloid. Oslabljenemu telesu prinaša moč in svežost, oživlja živce, jači mišice in tetive ter milo deluje na vse ostale dele telesa.

Masiranje in drgnjenje z Elsafloidom pospešuje odtok krvi ter vzdržuje tako telo vedno odporno in čvrsto za delo. Umivanje z Elsafloidom jači trudne oči, deluje pomirjevalno na živce ter ublažuje boli. Pri zunanem in notranjem uporabljanju je najboljša zaščita proti kihavic, influenci, hripji in drugim nalezljivim boleznim in prehladu. Raztopljen je izvrstno sredstvo za izpiranje ust, grla in gola. Elsafloid je že 30 let tako priljubljen le zato, ker je uporabljiv vsestransko — zunanje in notranje — kot najzanesljivejše domače sredstvo in kosmetikum. Jačji je nego francosko žganje.

Zahtevajte v lekarnah in tovrstnih trgovinah, tudi v najmanjših krajih, izrečno pravi Fellerjev Elsafloid v poskusnih steklenicah po 6 Din, dvojnih po 9 Din ali specialnih po 26 Din. Drugače ga naročite uspravno po pošti, zakaj čim več ga naročite naenkrat, tem cenejši je, ker stane z omotom in poštnino vred:

- 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 specialni steklenici ..... 62 Din
- 18 poskusnih ali 12 dvojnih ali 4 specialne steklenice ..... 102 Din
- 54 poskusnih ali 36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic. .... 250 Din

Naslov napišite razločno takole:

EUGEN V. FELLER

STUBICA DONJA, Elsatrg 360, Hrvatska

starost kakor jubilatka sama. Sprva se za 60letni puding ni nihče preveč ogreval; ko so ga pa pokusili, so z največjim presenečenjem ugotovili, da je slaščica izborna in njen okus neprekosljiv. Sedaj poročajo listi, da newyorške gospodinje kuhajo pudinge in jih nosijo v kleti, kjer jih puste po več mesecev ali celo let.

× **62kratna prababica.** Zupan v Metzu je izročil zlato darilo vdovi Criceovi, ki ima najštevilnejšo družino v vsej Francoski. V zakonu je imela 9 otrok. Ti so prinesli 51 vnukov in 62 pravnukov. Najstarejšemu pravnuku se je te dni rodila hčerkica. Stara gospa ima 91 let. Devetkrat je bila mati, 51krat babica, 62 prababica in zdaj je postala še praprababica, kar je vsekakor redkost v naših mehkužnih časih.

× **Grozote boljševiških ječ.** Inozemski listi priobčujejo poročila o razmerah na zloglasnih Solovečkih otokih v Severnem ledenem morju, kamor pošiljajo boljševiki politične izgnance. Poveljnik Solovečkih otokov je Nogtjev, bivši mornar na zgodovinski križarki «Aurora», ki se je prva pridružila boljševikom in ki je bombardirala carjev dvorec v Petrogradu. Nogtjevu so dodeljeni Kvizinski, Jakovljevi in Eichmann, vsi trije pravi krvniki, Kvizinski je bil svoj čas upravitelj zloglasne jetnišnice v Holmogorah, kjer so boljševiki leta 1921. na zverski način pomorili 11.000 ljudi. Interniranci na Solovečkih otokih so razdeljeni v tri skupine. V prvi so protirevolucionarji, v drugi socialistični nasprotniki sovjetov, v tretji pa navadni zločinci. Najbolje se godi socialistom. Navadnim zločincem, vlomilem, morilem, razbojnikom itd. se godi nekoliko slabše. Najslabše se godi protirevolucionarjem, med katerimi je tudi mnogo žensk. Vsi interniranci morajo ob pičli in zelo slabi hrani v hudi zimi težko delati. Pripetilo se je že, da so pazniki ustrelili jetnika, ki je pod težo dela omagal in se zgrudil. Vsak najmanjši prestop se kaznuje s pomočjo posebnih mučilnih naprav, ki jih je izumil neki Smolinski. Najstrašnejša je ječa na gori Sekiru. Tu so kaznjenci zaprti v bivši cerkvi, kjer vladata popolna tema in mraz, ki znaša navadno 30 stopinj pod ničlo. Interniranci čepe v svojih brlogih v samih srajcah in spodnjih hlačah. Hrana obstoja iz vroče vode in 20 dekagramov kruha dnevno. Mnogi interniranci že čez nekaj dni zblazne ali se pa izpremene v zveri, ki napadejo vsakega, kdor se jim približa. Nešteto internirancev je že zmrazilo.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Dediščina.

Hčerkica: «Kaj je dediščina?»

Mati: «Dediščina je tisto, kar lobiš od mene in očeta.»

Hčerkica: «A tako, batine.»

V trgovini.

Stranka (trgovcu): «Vi ste slepari! Vaš meter je prekratek!»

Trgovec: «Kako sleparstvo? Kaj ne vidite, da je zato debelejši!»

Ne verjame v podobno.

Gospa Kunigunda, znana klepetulja, kaže svojim prijateljicam svojega novorojenčka, češ: «Vsi pravijo, da mi je zelo podoben.»

Soprog: «Ne verjamem.»

Kunigunda: «Zakaj?»

Soprog: «Saj še ni niti besedice spregovoril, odkar je prišel na svet...»

Lačni Bolte in njegova zvijača.

Ni še in še dolgo ne bo Ljubljana velemesto, a vendar že ima svoj velemestni pridatek v apasih, ki so tudi v Ljubljani pretkani ptiči. Takšni ptiči so posebno delavni sedaj na pomlad, ko jih več ne zebe. Zato radi prilezejo oprezovat tudi na ljubljanski trg.

Tako je bil nekega dne apaš Bolte Potepinko hudo lačen in je prišel na trg, da bi si preskrbel kakšno hrano. No, in res je naletel na Nežo z velikim piskrom skute.

«Mama,» je menil Bolte, «ali smem trikrat ugrizniti v vašo skuto? Za vsak ugriz vam bom povedal po eno resnico.»

Zeni je bilo žal za blago, a njena radovednost, kakšne so te resnice, je bila tolika, da je zmagala. «No, pa povej,» je dejala Neža in mu ponudila skuto.

Lačni Bolte je vzel ponujeni živež, čvrsto zagrabil z ustmi in dejal: «Letos bo sladek ves med, kolikor ga bomo imeli.»

Takoj nato je mlasknil drugič po skuti in rekel: «Kar mačka rodi, vse miši lovi.»

Ko je tretjič napolnil lačna usta z belim jedlom, se je malo ozrl okrog in dejal: «Mati, vi ste strašno neumni, da ste mi šli na led!» Po teh besedah jo je Bolte jedrno odkuril preko trga.

Slaba navada.

Mati: «Molči že enkrat, Miha, in ne sprašuj toliko! To je slaba navada!»

Sinko: «Kaj ne, mamica? Tudi naš učitelj ima to grdo navado...»

Kratkovidnost.

Gospod se s šopkom v roki približa neki gospodični: «Oprostite, gospica, ali ste morda Vi moja zaročnica? Pozabil sem namreč očala doma...»

Vrnila je.

Lepa Mira pride s svojo staro teto v trgovino. Mira: «Koliko stane meter te svile, gospod?» Prodajalec: «En poljub.» Mira: «Dobro, dajte mi torej deset metrov te svile, moja teta Vam bo plačala...»

MALI OGLASI

Proda se

kompletna postelja, omara, umivalnik, miza, nočna omara, stoli in Brockhausov leksikon v Ljubljani, Škofja ulica 15, pritličje.

Opeko

vseh vrst: strešno, zidno, stekleno in druge od Združenih opekarn, d. d. prodaja

L. KNEZ

Ljubljana, Gosposvetska cesta 3 102

Žimnice (modroce)

vrhne in spodnje, otomane, razne divane. žimo, afrik. cvilil in vse potrebščine prodaja najceneje tapetnik Rudolf Sever, Ljubljana, Marijin trg 2.

Dobrosrčen fant

28 let star, čedne zunanosti, izobražen, izučen mesarskega obrta, z 20.000 Din premoženja, se želi poročiti z gospodično, staro 18 do 28 let, ki bi imela 20.000 Din dote, katera se želi kot pripomoček za otvoritev mesnice in gostilne. Gospodične z dežele in boljša kmetska dekleta, ki imajo veselje do obrta, imajo prednost. Mirno življenje zagotovljeno. — Dopise s sliko, ki se vrne, je poslati na upravo «Domovine» pod šifro «Sreča te išče». 106

Najstarejša in vodilna tvrdka

ALFA-SEPARATOR d. d.

(A. Penić)

Zagreb, Gunduličeva ul. 63

Telefon št. 24-13

Priznana najboljša tovarna mlekarških strojev in potrebščin, kakor: Originalnih Alfa-Separatorjev, Alfa-kant za transport mleka, Alfa brzoparilnih kotlov ter vseh mlekarških potrebščin. Zahtevajte cenike! 103

Zastopstvo za Slovenijo:

Mlekarna Kristof

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 60.

Proti potresu

se ne moremo braniti. — Zato se vsak previden gospodar zavaruje pri edini zavarovalnici, ki sprejema ta rizik

Royal Exchange Assurance

angleški zavarovalni družbi

Ljubljana, Dalmatinova ulica št. 3.

Sprejmemo agilne zastopnike za vse kraje Slovenije. —

Reprezentant: Aleksander Knez. 107

L. Mikuš

Ljubljana, Mestni trg št. 15

priporoča svojo zalogo dežnikov in solčnikov ter sprehajalnih paljo

Popravila se izvršujejo točno in solidno

ŽIMA

za modroce, najboljša in najcenejša, pri

M. Masterl,

tovarna žime, Stražišče pri Kranju.

J. STJEPUŠIN

ZAGREB, JURJEVSKA 57

priporoča

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odlikovano na pariški izložbi

Ceniki franko

Čevlji, ki prinašajo uspeh

Din 329

Vrsta 9837-40705

rjava ali siva, črešnjevo rdeče s kombinacijo Dulibeksa

Din 299

rjavi polčevlji z gumastimi podplati

Din 269

rjavi polčevlji z Elastik-podplati, za katere jamčimo 6 mesecev

Uporabili smo vse naše znanje, da nabavimo novo, popolno in najmodernejšo izbiro moških polčevljev. Izdelali smo jih do najmanjših potankosti.

Noge se Vam v njih odpočijejo in niti ne občutite neugodnosti novih čevljev, hoja in držanje telesa pa Vam bosta samozavestna in moška. Prožijo udobnost in zadovoljstvo. Osigurajo čvrsto odločnost.

Izdelujemo jih v različnih širinah za močne in ožje noge.

Prvikrat prinašamo moške polčevlje modernih barv. Dobite jih v najmodernejših barvah od sivih do črešnjevo rdečih v vseh niansah rumene ali rjave barve ter v raznih kombinacijah.

S temi polčevlji smo dosegli vrhunec našega dela te sezone a naša želja je, da tudi Vam pomorejo do uspeha.

Din 269

Vrsta 9937-60991
črni plitvi čevlji

Din 269

Vrsta 9937-40991
rumeni plitvi čevlji

Din 299

Vrsta 9837-60701
Ta lakasti polčevlji

108

Prata